

ACADEMIA ROMÂNĂ
Grupul de reflecție
Evaluarea Stării Economiei Naționale

ESEN - 2: Un proiect deschis

PROBLEME ALE INTEGRĂRII ROMÂNIEI
ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ
Cerințe și evaluări

- Sinteza 2001-2002 -

Secția de Științe Economice, Juridice și Sociologie a Academiei Române

---

Institutul Național de Cercetări Economice
Centrul de Informare și Documentare Economică

ACADEMIA ROMÂNĂ
Grupul de reflecție
Evaluarea Stării Economiei Naționale

Coordonare generală:
Academician Eugen SIMION
Președintele Academiei Române

Coordonare executivă:
Academician Aurel IANCU

Consiliul de orientare și evaluare științifică:

Secția de Științe Economice, Juridice și Sociologie a Academiei Române

Acad. Tudorel POSTOLACHE, președintele Secției;
Prof. dr. Constantin BĂRBULESCU, m.c.; Acad. Mircea Paul COSMOVICI;
Prof. dr. Daniel DĂIANU, m.c.; Acad. Emilian DOBRESCU;
Prof. dr. Ion DOGARU, m.c.; Acad. Ion FILIPESCU;
Acad. Aurel IANCU, vicepreședinte executiv;
Prof. dr. Constantin IONETE, membru de onoare al Academiei Române;
Prof. dr. Mugur C. ISĂRESCU, m.c.; Acad. Costin KIRIȚESCU;
Prof. dr. Vasile STĂNESCU, membru de onoare al Academiei Române;
Acad. Iulian VĂCĂREL; Prof. dr. Gheorghe ZAMAN, m.c.;
Prof. dr. Cătălin ZAMFIR, m.c.

Institutul Național de Cercetări Economice

Prof. dr. Mircea CIUMARA, director general
Prof. dr. Valeriu IOAN-FRANC, director general adjunct
Prof. dr. Gheorghe DOLGU

Directoratul și secretariatul științific

Prof. dr. Valeriu IOAN-FRANC; Prof. dr. Sorica SAVA;
Mircea FĂȚĂ; Drd. Aida SARCHIZIAN; Dan OLTEANU

*Ediție realizată cu asistență financiară din partea Comunității Europene,
grant B7-030-ZZ00 24.03.08.15.*

Punctele de vedere exprimate în acest studiu aparțin autorilor și, prin urmare, nu pot fi considerate în nici un fel ca exprimând punctul de vedere oficial al Comunității Europene.

CUPRINS

Cuvânt înainte (Eugen SIMION)	9
Raport final privind modul de realizare a programului fundamental de cercetare al Academiei Române “Probleme ale integrării României în Uniunea Europeană. Cerințe și evaluări”- ESEN-2, 2001-2002	10
Volumul 1	
PROBLEME ALE INTEGRĂRII ROMÂNIEI ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ. CERINȚE ȘI EVALUĂRI	15
Cuprins	16
Volumul 2	
Analiză comparativă a stadiului negocierilor în vederea aderării la Uniunea Europeană a statelor candidate din Europa Centrală și de Est...	18
Cuprins	18
Volumul 3	
Impactul adoptării acquis-ului comunitar privind politica comercială comună, în perspectiva aderării la UE	20
Cuprins	20
Volumul 4	
Implicațiile adoptării acquis-ului comunitar privind politicile comerciale în domeniul produselor agroalimentare	22
Cuprins	23
Volumul 5	
Impactul adoptării politicii agricole comune (PAC) asupra pieței principalelor produse agroalimentare românești	24
Cuprins	24
Volumul 6	
Politica industrială în perspectiva aderării la UE	29
Cuprins	29
Volumul 7	
Politica energetică în perspectiva aderării la Uniunea Europeană	31
Cuprins	31

Volumul 8	
Sistemul impozitelor și taxelor în Uniunea Europeană și în România.....	33
Cuprins	33
Volumul 9	
Piața unică europeană și impactul politicilor comunitare	35
Cuprins	35
Volumul 10	
Societatea civilă în fața globalizării	38
Cuprins	38
Volumul 11	
Inflație-sustenabilitate-integrare	39
Cuprins	40
Volumul 12	
Revoluția financiară mondială.....	41
Cuprins	41
Volumul 13	
Integrarea statisticii românești în sistemul statistic european	43
Cuprins	43
Volumul 14	
Analiza structurală a sistemului de companii românești din perspectiva integrării României în Uniunea Europeană	46
Cuprins	47
Volumul 15	
Convergențe legislative și instituționale ale sectorului agroalimentar în perspectiva integrării în UE.....	49
Cuprins	49
Volumul 16	
Restructurarea piețelor principalelor produse agroalimentare	51
Cuprins	51
Volumul 17	
Evoluția sectorului agroalimentar în România - convergențe multicriteriale cu UE.....	55
Cuprins	55

Volumul 18	
Condiționalități ale politicilor agricole și alimentare.....	58
Cuprins	59
Volumul 19	
Prioritățile politicilor rurale românești în condițiile negocierii dosarului agricol al aderării la UE.....	61
Cuprins	61
Volumul 20	
IMPACTUL POLITICILOR AGRICOLE ASUPRA GOSPODĂRIEI RURALE	66
Cuprins	67
Volumul 21	
Zonele libere și parcurile industriale din perspectiva integrării economice.....	70
Cuprins	70
Volumul 22	
Cercetare-dezvoltare-inovare și societatea informațională	73
Cuprins	74
Volumul 23	
Dezvoltarea regională și integrarea europeană	75
Cuprins	76
Volumul 24	
Competitivitatea agriculturii și integrarea în UE.....	78
Cuprins	78
Volumul 25	
Fundamentarea politicilor de dezvoltare regională. Analiza SWOT și cooperarea transfrontalieră.....	80
Cuprins	80
Volumul 26	
Tendențe în reglementarea multilaterală a fluxurilor internaționale de servicii și de investiții străine directe. incidențe asupra integrării României în UE	82
Cuprins	82
Volumul 27	
Liberalizarea, integrarea și sistemul industrial.....	84
Cuprins	84

Volumul 28

Implicațiile economice ale transpunerii legislației UE în domeniul protecției mediului.....	87
Cuprins	87

Volumul 29

Ocuparea forței de muncă din perspectiva racordării la coordonatele strategiei europene pentru ocupare	89
Cuprins	89

Volumul 30

Universitățile românești în fața integrării în spațiul european de învățământ superior	92
Cuprins	92

Volumul 31

Implicații ale adoptării acquis-ului comunitar pentru comerțul cu servicii al României.....	94
Cuprins	95

Volumul 32

Bugetul pe programe multianual.....	96
Cuprins	97

Volumul 33

Orientări actuale privind reformele în domeniul social.....	99
Cuprins	99

Volumul 34

Evoluția sistemului bancar românesc, în perspectiva aderării a Uniunea Europeană.....	101
Cuprins	101

Volumul 35

Impactul societăților transnaționale în economia mondială.....	103
Cuprins	103

Volumul 36

Proiectarea unor modele de funcționare a pieței forței de muncă în România compatibile cu cerințele integrării europene	105
Cuprins	105

Volumul 37**Uniunea Europeană în labirintul viitorului. Probleme de fond 107**

Cuprins 107

Volumul 38**Deblocarea financiară în România în contextul pregătirii
pentru aderarea la UE 108**

Cuprins 108

Volumul 39**Drepturile și structurile de proprietate. Reglementări juridice 110**

Cuprins 110

CUVÂNT ÎNAINTE

După doi ani de activitate, Grupul de reflecție “Evaluarea stării economiei naționale” – ESEN-2 ne aduce vestea bună că obiectivele pe care și le-a propus la programul fundamental de cercetare al Academiei Române (“Probleme ale integrării României în Uniunea Europeană. Cerințe și evaluări” - 2001-2002) au fost duse la capăt.

Încă de la lansarea oficială a programului, ca și pe întregul parcurs al derulării acestuia, s-a putut remarca faptul că tema lui esențială este aderarea României la Uniunea Europeană, cu tot ceea ce presupune acest proces în societatea românească (de la economie la dezvoltarea științei). N-a fost ignorat nici modul în care au primit aceste obiective atât clasa politică a României, cât și societatea civilă – patronate, sindicate, cercetare, învățământ, apoi problema organizării cercetării, începând cu formularea clară a obiectivelor și a metodologiei de cercetare, până la stabilirea temelor și formarea echipelor de cercetare; valorificarea diversificată și operativă a rezultatelor cercetării; utilitatea studiilor pentru fundamentare deciziilor în materie etc.

La majoritatea studiilor elaborate autorii s-au străduit să scoată în evidență, pe de o parte, cerințele UE în legătură cu aderarea noilor țări candidate iar, pe de altă parte, locul în care se află România în ce privește gradul de pregătire pentru aderare și mai ales ce trebuie să facă ea în diversele domenii pentru a răspunde acestor exigențe. De asemenea, unele studii relevă impactul economic și social al aplicării “acquis”-ului comunitar. Firește, la toate studiile accentul a fost pus pe analiza gradului de îndeplinire a criteriilor economice de aderare și pe modalitățile de preluare și aplicare a “acquis”-ului comunitar.

Este încurajator, de asemenea, faptul că ideile și cercetările efectuate au fost testate prin numeroasele dezbateri științifice organizate fie împreună cu patronatele, fie în cadrul seminarului ESEN-2 de la Institutul Național de Cercetări Economice, iar cele circa 110 studii elaborate de către cei 130 de autori au fost larg diseminate prin publicarea lor în colecția ESEN-2 și prin cuprinderea acestora în coloanele publicațiilor de specialitate, *Economistul* și *Oeconomica*.

Pentru toate aceste rezultate remarcabile țin să felicit grupul de reflecție ESEN-2, inclusiv autorii studiilor și să mulțumesc tuturor aceluia care, sub diferite forme, au sprijinit acest program.

Acad. Eugen Simion
Președintele Academiei Române

RAPORT FINAL

Privind modul de realizare a programului fundamental de cercetare al Academiei Române “Probleme ale integrării României în Uniunea Europeană. Cerințe și evaluări” - ESEN-2, 2001-2002

1. Se împlinesc doi ani de la lansarea programului de cercetare fundamental al Academiei Române ESEN-2, la care au participat, cu mesaje și luări de cuvânt, Președintele României, Domnul Ion Iliescu, Președintele Academiei Române, Domnul Academician Eugen Simion, Ministrul Integrării, Doamna prof. dr. Hildegard Puwak, Ministrul Dezvoltării și Prognozei, Domnul dr. Leonard Cazan, Guvernatorul Băncii Naționale, Domnul prof. dr. Mugur Isărescu, Membru corespondent al Academiei Române. De asemenea, la lansare a fost prezent un număr de peste 300 de participanți - membri ai Academiei Române, cercetători, profesori, specialiști din diferite domenii de activitate.

Obiectivul principal al acestui program a fost acela de a supune investigației științifice, în mod sistematic și multidisciplinar, problemele privind evaluarea stării economiei naționale prin prisma cerințelor și efectelor pe care le implică integrarea României în Uniunea Europeană. Pentru atingerea acestui obiectiv s-au avut în vedere următoarele direcții de acțiune:

- Formarea, sub egida Academiei Române, a unor comunități științifice care să elaboreze studii și să supună dezbaterii științifice probleme economice și sociale importante ale României din perspectiva aderării și integrării în Uniunea Europeană;
- Cercetarea și elaborarea de studii avansate pe probleme privind preluarea și aplicarea acquis-ului comunitar, evaluarea unor consecințe și întărirea capacității instituțiilor românești de aplicare a acestuia;
- Analizarea și fundamentarea științifică a unor politici de îmbunătățire a mecanismelor economice, a profilului economiei românești și a locului acesteia în economia europeană;
- Diseminarea pe scară cât mai largă a rezultatelor obținute.

În baza tematicii și a metodologiei stabilite, precum și a calendarului inițial convenit cu un număr mare de colaboratori, grupul de reflecție ESEN-2 a desfășurat o amplă activitate, fiind astăzi în măsură să facă un bilanț cu rezultate foarte bune.

2. Acest program de cercetare s-a bucurat de un interes deosebit din partea comunităților științifice românești, ca și din cea a unor instituții. Astfel, la susținerea și realizarea acestui program au aderat în mod voluntar membri ai Academiei Române, cercetători, profesori, specialiști din diferite instituții,

doctoranzi, toți aceștia formând un grup ce depășește, ca număr, 200 de persoane, dintre care circa 130 se numără printre autorii care au contribuit la realizarea celor peste 100 de studii. O contribuție importantă la realizarea studiilor au avut cercetătorii de la Institutului Național de Cercetări Economice (INCE) și în mod deosebit cei de la Institutul de Economie Agrară, Institutul de Economie Mondială, Institutul de Economie Națională, de la unele secții ale Academiei Române, precum și colaboratori de la Centrul Român de Comerț Exterior, ASE – București, Institutul Național de Statistică, Institutul Bancar Român, Institutul Român de Modelare Economică, Institutul de Cercetări Juridice, ADER ș. a. O mențiune specială trebuie făcută în legătură cu sprijinul substanțial de care s-a bucurat acest program din partea domnului dr. Ioan Franc-Valeriu și a colaboratorilor săi de la CIDE.

În scopul de a realiza acest program de cercetare prin clarificarea și validarea unor ipoteze de lucru, precum și prin omologarea și valorificarea rezultatelor, au fost întreprinse următoarele măsuri mai importante:

- a) Au fost organizate, împreună cu patronatele, colocvii științifice pe diferite teme privind aderarea la UE la care au fost prezenți numeroși reprezentanți ai patronatelor, cercetători, specialiști, ziariști;
- b) A luat ființă, în INCE, un seminar săptămânal în cadrul căruia au fost prezentate și supuse dezbaterilor științifice aproape toate studiile elaborate. La fiecare seminar, din cele peste 40 care au avut loc, au fost prezenți 50-80 de participanți, o mare parte dintre aceștia contribuind efectiv la dezbateri. Cele peste 200 de luări de cuvânt, sub formă de observații și comentarii, au reprezentat contribuții importante la lămurirea unor probleme supuse discuțiilor prin referatele prezentate în seminar de către autorii studiilor elaborate;
- c) A luat ființă un serial (publicație) al grupului de reflecție ESEN-2, în cadrul căruia au fost publicate 40 de volume, care conțin un număr de 110 studii. Publicarea acestor volume s-a realizat de către Institutul Național de Cercetări Economice - CIDE . Volumele au fost distribuite în mod operativ la Instituția prezidențială, Guvernul României, Parlamentul și Senatul României, ministere, Academia Română, biblioteci și alte instituții. De asemenea, o mare parte din studiile elaborate a fost publicată și în revista de specialitate "Oeconomica" și în Suplimentul săptămânal al ziarului Economistul pentru a se realiza o diseminare cât mai largă a ideilor și informațiilor cuprinse în studiile elaborate.

În legătură cu tematica și conținutul studiilor au fost făcute aprecieri favorabile din partea beneficiarilor.

La efortul de realizare a programului de cercetare și diseminare a cunoștințelor privind aderarea României la UE s-au alăturat și alte comunități științifice din centre științifice și universitare din țară. Astfel, la Institutul de cercetări economice și sociale Gheorghe Zane – Iași s-a creat o echipă de cercetare care studiază problemele dezvoltării economico-sociale durabilă în profil

regional în vederea aderării României la UE. Pe această temă institutul ieșean a organizat, în anul 2002, două manifestări științifice. Secția de științe economice, juridice și sociologie a avizat favorabil înființarea, în cadrul filialei din Timișoara a Academiei Române, o comisie de integrare europeană, care, potrivit programului său de lucru, va elabora și publica studii și va organiza dezbateri pe o arie largă de probleme ale integrării și globalizării. De asemenea, la inițiativa grupului de reflecție ESEN-2, pe lângă catedra de științe economice a Universității Lucian Blaga din Sibiu, s-a constituit o echipă de cercetare pe probleme de integrare europeană și globalizare. Pe această temă, Universitatea din Sibiu a organizat, în 2001, două sesiuni științifice. În sfârșit, în 2001 Universitatea din Târgoviște a organizat, împreună cu INCE și cu ASEM de la Chișinău, două simpozioane privind integrarea în UE și globalizarea.

3. Studiile elaborate în cadrul programului fundamental de cercetare abordează o tematică extrem de complexă, ea vizând: criteriile de aderare și de integrare, modul de îndeplinire a acestor criterii, preluarea și aplicarea acquis-ului comunitar, precum și politicile care trebuie adoptate pentru îndeplinirea condițiilor de aderare și de aplicare a acquis-ului comunitar și pentru adoptarea și dezvoltarea economiei reale pentru a face față concurenței pe piețele europene și mondiale. Totuși, studiile pun accente mai deosebite pe anumite probleme sau aspecte. De aceea ele ar putea fi clasificate pe următoarele domenii mai importante:

- Liberalizarea piețelor de bunuri și servicii și concurența; principalele consecințe ale acestora;
- Obstacole în calea funcționării normale a piețelor din România (blocajul financiar, inflația etc.) și soluții de înlăturare a acestora;
- Preluarea și aplicarea acquis-ului comunitar în diferite domenii (agricultură, dezvoltarea rurală, dezvoltarea regională, comerț exterior, mediul înconjurător, energie, servicii) și evaluarea efectelor;
- Adaptarea și dezvoltarea economică și, în primul rând, a companiilor românești pentru a face față concurenței pe piețele europene și mondiale;
- Politici industriale și politica energetică din perspectiva aderării la UE,
- Politici de dezvoltare regională și metode de fundamentare a acestora în concordanță cu cerințele UE;
- Sistemul de taxe și impozite în România comparativ cu alte țări din UE și bugetele multianuale bazate pe programe;
- Ocuparea forței de muncă și reformele în domeniul social din România din perspectiva racordării la coordonatele strategice europene;
- Dezvoltarea și consolidarea unor instituții de piață (proprietatea privată, sistemul bancar, statistica etc.);
- Contribuții la dezbaterile științifice privind viitoarea construcție europeană.

Redăm în acest volum rezumatele studiilor elaborate, precum și sumarele tuturor volumelor publicate.

4. La realizarea acestui program de cercetare, Grupul de reflecție ESEN-2 a simțit tot timpul sprijinul efectiv și încurajarea din partea conducerii Academiei, în special din partea președintelui acesteia, acad. Eugen Simion, în calitatea sa de coordonator general al programului. De asemenea, programul s-a bucurat de suport financiar din partea Academiei Române, Fondului European, Băncii Naționale și Fundației Elias.

Tuturor acestora, grupul ESEN-2 le adresează calde mulțumiri.

5. În urma discuțiilor preliminare care au avut loc în cadrul Secției de științe economice, juridice și sociologie și în cadrul INCE și al unor institute componente, în legătură cu programele de cercetare fundamentale ale Academiei Române pe anii următori (2003-2004), s-a căzut de acord să se continue cercetările în domeniul integrării României în Uniunea Europeană pe aspecte încă neabordate.

Ținând seama de observațiile și concluziile conținute în Raportul de țară, din anul 2002, întocmit de Comisia Europeană, de conținutul unor programe guvernamentale privind evoluția economiei României și aderarea la UE, precum și de unele observații critice și recomandări făcute de diferite partide și formații politice și de organizații ale societății civile, pentru anii următori (2003-2004), se propune următoarea formulare a programului fundamental al Academiei Române în domeniul economic:

Fundamentarea strategiilor de dezvoltare a economiei României și de ridicare a nivelului de competitivitate a acesteia în condițiile integrării în UE și globalizării (ESEN-3).

Principalele obiective care se au în vedere la realizarea acestui program se pot clasifica în următoarele două categorii importante:

- a) Cele care țin de mecanismele economico-financiare și, în mod concret, ele se referă la **compatibilizarea mecanismelor și instrumentelor economice și instituțiilor de piață ale României cu cele ale UE** prin:
  - construcția și consolidarea pieței funcționale în România;
  - aplicarea acquis-ului comunitar în condițiile concentrării și raționalizării eforturilor naționale;
  - trecerea României la sistemul monetar EURO;
  - prevenirea, contracararea sau diminuarea riscurilor în economia și societatea românească legate de corupție, criminalitate, birocratie, instabilitate politică, economică;
- b) Cele care țin de economia reală și, în mod concret, ele se referă la **ridicarea capacității României de a face față presiunii concurenței și forțelor pieței europene și mondiale**, prin:

- dezvoltarea și modernizarea factorilor de producție în pas cu noile provocări;
- determinarea ramurilor strategice ale României în domeniile industriei, agriculturii și serviciilor și posibilități de dezvoltare și modernizare a acestora în scopul îmbunătățirii locului ocupat de România în diviziunea muncii europene și mondiale și ridicarea gradului de eficiență și de ocupare a forței de muncă;
- îmbunătățirea calității vieții și a accesului la educație și cultură a populației din mediul rural.

În vederea lansării acestui program, urmează să fie stabilite tematicile de cercetare, responsabilitățile și lista proiectelor și a colaboratorilor, precum și sursele de finanțare.

Acad. Aurel Iancu

Coordonator executiv al Programului ESEN-2,
Vicepreședinte coordonator al Secției de științe
economice, juridice și sociologie

Volumul 1

PROBLEME ALE INTEGRĂRII ROMÂNIEI ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ. CERINȚE ȘI EVALUĂRI

În prima parte, volumul cuprinde stenograma ședinței publice din 30.01.2001 referitoare la lansarea programului prioritar de cercetare al Academiei Române ESEN-2 la care au participat înalte personalități politice și științifice, reprezentanți ai unor instituții guvernamentale și ai societății civile, precum și un mare număr de cercetători, profesori și specialiști din diferite domenii de activitate.

În cuvântul său introductiv **acad. Eugen Simion – președintele Academiei Române** – relevă importanța acestui program de cercetare pentru societatea românească. Prin acest program, la care se mai adaugă și altele, Academia Română – fidelă misiilor sale – se deschide spre nevoile societății și, în măsura în care poate, aduce soluții în domeniile sale de competență.

În mesajul său, **Președintele României, domnul Ion Iliescu**, consideră că proiectul ESEN-2, prin varietatea domeniilor de cercetare, ca și prin profesionalismul forțelor implicate în elaborarea sa, va constitui o contribuție de importanță majoră. De asemenea, apreciază că este oportună și promițătoare concepția programului ESEN-2 în cele două planuri problematice de ansamblu și anume: a), evaluarea stării economico-sociale a României în raport cu exigențele integrării în UE; b), construcția și funcționalitatea instituțională față de țările UE care se află la rândul lor în plin proces de reformă, ca urmare a extinderii și adâncirii integrării în planuri cu geometrie variabilă.

În comunicarea sa, **Ministrul Integrării Europene, doamna prof. dr. Hildegard Puwak**, apreciază demersul Academiei Române de a parcurge o nouă etapă în cadrul proiectului deschis ESEN-2 care va oferi soluții la problemele pe care România le are de surmontat în relația cu UE pe termen scurt – în special cele legate de recuperarea întârzierilor în pregătirea și desfășurarea negocierilor de aderare la UE. De asemenea, apreciază metodologia cercetării propusă pentru ESEN-2 apropiată de modelul avansat de președintele Romano Prodi pentru dezbateră post - Nisa asupra viitorului Europei.

În comunicarea sa, **Ministrul Dezvoltării și Prognozei, domnul dr. Leonard Cazan**, prezintă noile cerințe ale dezvoltării economice ale României din perspectiva integrării în UE, precum și noile priorități ale UE în ce privește dezvoltarea sa economică și socială. Își exprimă speranța că studiile ce vor fi elaborate în cadrul programului ESEN-2 vor răspunde acestor cerințe și priorități.

În referatul său, **guvernatorul băncii Naționale a României și directorul Institutului de Economie Mondială, prof. dr. domnul Mugur Isărescu**, subliniază tendințele generale de globalizare și de regionalizare pe plan mondial. De aici

derivă obligația de a ține seama de aceste procese prin următoarele direcții de acțiune: accelerarea reformelor de adaptare la aceste procese; trecerea de la politici foarte specifice (discreționare) spre reguli internaționale; creșterea coerenței politicilor macroeconomice; stimularea creșterii competitivității firmelor românești.

În referatul său **prof. dr. Aurel Iancu, membru corespondent al Academiei Române**, coordonatorul executiv al proiectului ESEN-2, arată care sunt principalele obiective ale acestui proiect și categoriile de probleme ce urmează să fie abordate astfel încât studiile elaborate să fundamenteze anumite puncte de vedere cuprinse în documentele de poziție și/sau în dosarele de negociere. Totodată, ele trebuie să ofere alternative de aplicare cu eficiență sporită a acquis-ului comunitar și a unor politici economice care să țină seama de regulile internaționale și de interesele României.

În cea de a doua parte a volumului se prezintă conținutul programului de cercetare și principalele elemente metodologice, criteriile de participare la înfăptuirea programului, precum și lista temelor de cercetare și a autorilor care și-au exprimat dorința de a participa la realizarea acestor teme.

CUPRINS

PARTEA I

• Lansarea programului prioritar de cercetare al Academiei Române “Evaluarea stării economiei naționale” (ESEN-2),	
stenograma ședinței publice a Academiei Române din 30.01.2001	5
Un proiect sincron cu societatea românească și cu nevoile ei	7
Acad. Eugen SIMION, președintele Academiei Române	
Aderarea României la Uniunea Europeană reprezintă unul din pilonii consensului național.....	11
Ion ILIESCU, președintele României	
ESEN-2 - proiect deschis al Academiei Române	15
Hildegard PUWAK, ministrul integrării europene	
Programul ESEN-2 - program de strategie națională	18
Leonard CAZAN, ministrul dezvoltării și prognozei	
Șansele dezvoltării economico-sociale a României în condițiile globalizării și integrării în Uniunea Europeană.....	24
Mugur ISĂRESCU, guvernatorul Băncii Naționale a României, directorul Institutului de Economie Mondială al Academiei Române	

Repere ale programului prioritar de cercetare al Academiei "Probleme ale integrării României în Uniunea Europeană. Cerințe și evaluări" (ESEN-2)	31
Aurel IANCU, membru corespondent al Academiei Române, coordonatorul executiv al Programului ESEN-2	

PARTEA A II-A

• Conținutul programului de cercetare și modul de realizare	37
Evaluarea stării economiei naționale - program prioritar de cercetare al Academiei Române	39
Acad. Eugen SIMION, președintele Academiei Române	
Structura și managementul programului: criteriile de participare la ESEN-2.....	41
Aurel IANCU, membru corespondent al Academiei Române	
Addenda	45
Teme cuprinse în programul de cercetare	46

Volumul 2

ANALIZĂ COMPARATIVĂ A STADIULUI NEGOCIERILOR ÎN VEDEREA ADERĂRII LA UNIUNEA EUROPEANĂ A STATELOR CANDIDATE DIN EUROPA CENTRALĂ ȘI DE EST

Autori: prof. dr. Nicolae IDU (coordonator),
Oana MOCANU, Alina VOICU

Studiul cuprinde o analiză comparativă a stadiului negocierilor în vederea aderării la Uniunea Europeană (UE) a statelor din Europa Centrală și de Est (așa cum se prezintă acesta la sfârșitul anului 2000). Se subliniază caracterul inedit al procesului de extindere întrucât UE negociază aderarea cu un număr mare de state candidate aflate într-un complex proces de tranziție la economia de piață și cu un nivel de dezvoltare mai scăzut în comparație cu cel al statelor membre. În plus, UE a introdus, suplimentar, cerința implementării acquis-ului în statele candidate și a verificării modului de aplicare înainte de momentul aderării. Se analizează opt capitole de negociere de a căror rezolvare depinde în bună măsură finalizarea negocierilor, dar care nu presupun eforturi majore de ordin financiar nici din partea statelor candidate și nici din partea Uniunii, precum și șase domenii ale acquis-ului care ating interese financiare vitale ale statelor candidate și ale UE, urmând a fi abordate în cadrul ultimei runde a procesului de negociere.

Procesul de pregătire a României în vederea îndeplinirii criteriilor de aderare, precum și promovarea intereselor și priorităților sale în cadrul negocierilor constituie deziderate care se identifică și cu obiectivele procesului de tranziție. Aderarea mai rapidă a României nu depinde doar de capacitatea de a îndeplini criteriile de aderare, ci și de tipul de scenariu de extindere ales de liderii politici ai UE, care trebuie să identifice un compromis între necesitatea geopolitică, geostrategică și morală a viitoarei extinderi și minimizarea costurilor acesteia.

CUPRINS

Cuvânt introductiv	5
Aurel IANCU, Academia Română	
1. Importanța evaluării științifice a stării economiei naționale în perspectiva integrării	10
Mihai IONESCU, Asociația Națională a Exportatorilor și Importatorilor din România	

---

2. Stadiul negocierilor în vederea aderării la Uniunea Europeană a statelor candidate din Europa Centrală și de Est.....	11
Nicolae IDU (coordonator), Oana MOCANU, Alina VOICU, Institutul European din România	
2.1. O extindere fără precedent a Uniunii Europene.....	11
2.2. Procesul de negociere în domeniul de relativă importanță și cu probleme sectoriale punctuale.....	20
2.3. Ultima rundă a procesului de negociere: probleme și potențiale soluții.....	27
2.4. Scenarii privind extinderea Uniunii Europene la țările candidate din Europa Centrală și de Est	43
2.5. Situația României.....	46
Anexă: Stadiul negocierilor țărilor candidate în vederea aderării la Uniunea Europeană (martie 2001)	49
Bibliografie.....	52
3. Date statistice privind stadiul actual al comerțului exterior al României	54
Dumitrache DIMA, Centrul de Promovare a Comerțului Exterior	
4. Sugestii privind o politică vamală coerentă	68
Mario DUMA, Camera de Comerț și Industrie a României și a Municipiului București	

Volumul 3

IMPACTUL ADOPTĂRII ACQUIS-ULUI COMUNITAR PRIVIND POLITICA COMERCIALĂ COMUNĂ, ÎN PERSPECTIVA ADERĂRII LA UE

Autori: Dumitru RĂDOI (coordonator),
Victor ALDEA, Alina BELDESCU

Lucrarea analizează un aspect important al alinierii României la acquis-ul comunitar în domeniul politicii comerciale comune, și anume impactul vamal al aderării viitoare a României la UE. Autorii examinează efectele suprimării taxelor vamale la importul din Comunitate, implicațiile adoptării tarifului vamal comun (TVC) al Uniunii și măsurile ce trebuie întreprinse pentru contracararea consecințelor nefavorabile pe plan vamal decurgând din integrarea în UE.

Eliminarea treptată, pe bază de reciprocitate, a taxelor vamale la importul României din UE, finalizată la 1 I 2002 pentru produsele industriale și care, în cazul produselor agro-alimentare se va încheia în momentul aderării țării noastre la Comunitate, a favorizat și va continua să favorizeze creșterea importurilor din UE, sporind concurența acestor importuri pe piața internă.

Alinierea României la TVC al UE, pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate și în regim preferențial, va implica diminuarea semnificativă a protecției vamale a producătorilor interni, atât la produsele industriale, cât și la cele agro-alimentare.

În vederea contracarării efectelor nefavorabile decurgând din eliminarea taxelor vamale la importul din UE și reducerea, în ansamblu, a protecției vamale la importul din țările terțe, autorii apreciază că se impune să se acționeze în următoarele direcții: creșterea competitivității internaționale a producției naționale; asigurarea în continuare a reducerii treptate a protecției vamale spre a permite producătorilor interni să dispună de timpul necesar pentru a se adapta la concurența sporită pe piața internă; examinarea oportunității solicitării, eventuale, a unor perioade de tranziție, după aderare, pentru aplicarea acquis-ului comunitar.

CUPRINS

Cuvânt introductiv	5
Aurel IANCU, Academia Română	

Impactul adoptării acquis-ului comunitar privind politica comercială comună în perspectiva aderării la UE	7
Dimitru RĂDOI (coordonator), Victor ALDEA, Alina BELDESCU, Centrul Român de Comerț Exterior	
1. Efectele suprimării taxelor vamale la importul din Uniunea Europeană.....	8
2. Implicațiile adoptării Tarifului comun extern al Uniunii Europene	12
3. Măsuri de întreprins pentru contracararea efectelor nefavorabile pe plan vamal asupra economiei românești, decurgând din integrarea în Uniunea Europeană ...	17
Anexa 1 Poziții vamale la care, în anul 2000, în România, se aplică taxe vamale mai ridicate (de 30% sau mai mult) la importul de produse agroalimentare originare din Uniunea Europeană (capitolele 1-24 ale Nomenclurii combinate).....	21
Anexa 2 Poziții tarifare la care, în anul 2000, în România, se aplică taxe vamale mai ridicate (10% sau mai mult) la importul de produse industriale originare din Uniunea Europeană (capitolele 25-97 ale Nomenclurii combinate)	24
Anexa 3 Taxele vamale, pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate, la importul de produse agroalimentare în România și Uniunea Europeană, în anul 2000.....	27
Anexa 4 Produse agroalimentare la care taxele vamale de import în România vor fi eliminate sau reduse semnificativ, ca urmare a adoptării Tarifului vamal comun al Uniunii Europene	31
Anexa 5 Produse agroalimentare la care taxele vamale de import în România vor fi majorate semnificativ, ca urmare a adoptării Tarifului vamal comun al Uniunii Europene	33
Anexa 6 Produse agroalimentare la care taxele vamale de import în România nu vor fi modificate sau nu vor suferi majorări semnificative ca urmare a adoptării Tarifului vamal comun al Uniunii Europene	34
Anexa 7 Taxele vamale, pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate, la importul de produse industriale în România și Uniunea Europeană, în anul 2000	35
Anexa 8 Media simplă a taxelor vamale efectiv aplicate, pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate, pe capitolele Sistemului armonizat (SA), în România și UE, în anul 1999	39

Volumul 4

IMPLICAȚIILE ADOPTĂRII ACQUIS-ULUI COMUNITAR PRIVIND POLITICILE COMERCIALE ÎN DOMENIUL PRODUSELOR AGROALIMENTARE

Autori: Dumitru RĂDOI (coordonator),
Victor ALDEA, Alina BELDESCU

Lucrarea examinează situația agriculturii în UE și România, stadiul adoptării de către țara noastră a acquis-ului comunitar în domeniul Politicii agricole comune (PAC), măsurile vizând facilitarea preluării acestui acquis, precum și avantajele și costurile alinierii la PAC. Autorii menționează printre principalele *beneficii ale adoptării PAC* pentru România următoarele:

- accesul liber al produselor agroalimentare românești la uriașa piață internă a UE;
- accesul preferențial al acestor produse la piețele numeroaselor țări terțe;
- beneficierea de fondurile UE de preaderare, în special prin programele PHARE și SAPARD;
- obținerea, după aderare, de resurse financiare nerambursabile ;
- promovarea mai eficientă a intereselor României în negocierile internaționale în domeniul acestei categorii de produse.

Alinierea la PAC comportă și unele *costuri*, printre care cele decurgând din:

- liberalizarea mai largă a importului de produse agro-alimentare;
- participarea la finanțarea PAC, prin contribuții la bugetul comunitar;
- adoptarea standardelor tehnice, sanitar-veterinare și fitosanitare mai exigente ale UE;
- pierderea avantajelor decurgând din statutul României de țară în curs de dezvoltare la OMC și ONU în sectorul agro-alimentar.

Costurile adoptării PAC pot fi diminuate, dacă se va spori competitivitatea sectorului agroalimentar, pentru continuarea alinierii la acquis-ul comunitar și obținerea de perioade de tranziție.

Raportul beneficii-costuri ale adoptării PAC va fi influențat de modificările care vor interveni, până la aderare, în ceea ce privește PAC și situația agriculturii românești, precum și de prevederile Tratatului de aderare la UE în materie agricolă, în speță privind perioadele de tranziție.

Autorii consideră că trebuie să se acționeze pentru ca România să devină o beneficiară netă a PAC, prevalându-se și de nivelul mai scăzut de dezvoltare față de actualele membre ale UE și de alte țări candidate la aderare.

CUPRINS

Cuvânt introductiv	5
Aurel IANCU, Academia Română	
Implicațiile adoptării acquis-ului comunitar privind politicile comerciale în domeniul produselor agroalimentare.....	7
Dumitru RĂDOI (coordonator), Victor ALDEA, Alina BELDESCU, Centrul Român de Comerț Exterior	
1. Agricultură în Uniunea Europeană	8
2. Situația agriculturii și comerțului exterior cu produse agroalimentare în România	16
3. Adoptarea de către România a acquis-ului comunitar în domeniul politicilor agricole, în special privind comerțul exterior cu produse agroalimentare	22
4. Măsuri vizând facilitarea adoptării de către România a acquis-ului comunitar privind PAC, în special în domeniul politicilor comerciale privind produsele agroalimentare.....	34
5. Avantajele și costurile adoptării acquis-ului comunitar privind PAC	37
6. Rezumat și concluzii.....	39
Bibliografie	44
Anexa 1 (A) Producția principalelor culturi în perioada 1988-1999.....	46
Anexa 1 (B) Evoluția numărului de animale în perioada 1988-2000.....	47
Anexa 1 (C) Producția produselor animaliere de bază în perioada 1988-1999.....	48
Anexa 2 Media simplă a taxelor vamale aplicate în 1999 la importul în România de produse agroalimentare originare din UE.....	49
Anexa 3 Poziții vamale la care, în anul 2000, s-au aplicat taxe mai ridicate (de 30% sau mai mult) la importul de produse agroalimentare originare din Uniunea Europeană (capitolele 1–24 ale Nomenclaturii combinate)	50
Anexa 4 Media simplă a taxelor vamale efectiv aplicate, pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate, la capitolele privind produsele agroalimentare ale Sistemului armonizat (HS), în România și UE, în anul 1999	53

Volumul 5

IMPACTUL ADOPTĂRII POLITICII AGRICOLE COMUNE (PAC) ASUPRA PIEȚEI PRINCIPALELOR PRODUSE AGROALIMENTARE ROMÂNEȘTI

Autori: Daniela GIURCA, Mirela RUSALI,
Cristian KEVORCHIAN

Obiectivul general al studiului este de a evalua principalele efecte economice ("costuri" și "beneficii") ale adoptării de către România a legislației agricole a UE la principalele produse agroalimentare, conform ultimelor prevederi din Agenda 2000. Abordarea metodologică constă în analiza regimurilor și instrumentelor de Politică Agricolă Comună (PAC) și cuantificarea efectelor potențiale asupra producătorilor și consumatorilor. S-au luat în considerare o serie de metode alternative de aplicare a acquis-ului comunitar în România, cu dublul scop: de a compara rezultatele în raport cu cheltuielile publice și de a furniza sugestii și soluții alternative pentru decidenți în perioada de pre-aderare, ca și pentru negocierile pentru aderare. Metoda aplicată în studiu este compararea pieței fiecărui produs în situațiile pre- și post-adoptare a PAC, în condițiile aplicării politicii interne și politicii comunitare. Pentru acest studiu, se consideră ipoteza aderării României în anul 2007, fără să se prevadă noi reforme ale PAC. Structura studiului este similară pentru toate produsele analizate. În prima secțiune se prezintă o descriere generală a subsectorului agricol românesc, urmată de prezentarea principalelor măsuri ale politicii interne actuale (anul 1999) considerată ca fiind politica de pre-aderare și apoi de regimul PAC și principalele instrumente politice. Metodologia este specifică pentru fiecare produs analizat. Secțiunea finală conține estimarea efectelor la nivelul pieței și (unde este cazul) a efectele plăților directe de care România ar putea beneficia ca stat membru al UE. Analizele s-au efectuat asupra următoarelor produse agroalimentare: culturi arabile; zahăr; lapte și produse lactate; carne de vită; carne de oaie; carne de porc; carne de pasăre și ouă; vin; fructe și legume; tutun.

CUPRINS

Cuvânt înainte.....7

PARTEA I

- **Costurile adoptării acquis-ului comunitar în economia agroalimentară (autori: Mirela Rusali și Daniela Giurca)**

Metodologie	11
1. Culturile arabile (autor: M. Rusali)	13
1.1. Descrierea sectorului	13
1.2. Politica internă.....	15
1.3. Regimul culturilor arabile în UE	16
1.4. Metode de analiză.....	18
1.4.1. Estimarea efectelor de piață	19
1.4.2. Estimarea plăților directe.....	20
1.5. Rezultate și concluzii	22
1.5.1. Estimarea efectelor economice de piață.....	22
1.5.2. Estimarea efectelor plăților directe.....	23
2. Zahărul (autor: D. Giurca)	29
2.1. Descrierea sectorului	29
2.2. Politica internă.....	30
2.3. Regimul zahărului și produselor din zahăr în UE	31
2.3.1. Cota de producție	31
2.3.2. Schema de autofinanțare parțială	32
2.3.3. Sistemul de prețuri	32
2.3.4. Taxe pentru depozitare/schema rambursării	34
2.3.5. Comerțul exterior.....	34
2.4. Metode de analiză.....	35
2.4.1. Politica internă a României în 1999, fără aplicarea PAC.....	35
2.4.2. Aplicarea PAC în România, în 1999	36
2.5. Rezultate și concluzii	42
2.5.1. Proiecția cotelor.....	42
2.5.2. Efectul de piață asupra producătorilor/procesatorilor	44
2.5.3. Efectele adoptării PAC asupra consumatorilor	45
2.5.4. Efectele nete de piață.....	46
2.6. Subiecte de negociere	48
3. Laptele și produsele lactate (autor: D. Giurca).....	52
3.1. Descrierea sectorului	52
3.2. Politica internă.....	55
3.3. Regimul produselor lactate în UE	56
3.4. Metode de analiză.....	57
3.4.1. Politica internă pe produs în 1999, fără adoptarea PAC	57
3.4.2. Politica internă pe produs, după adoptarea PAC.....	58
3.5. Rezultate și concluzii	62
3.5.1. Efectele asupra consumatorilor.....	65
3.5.2. Efectul net de piață.....	66
3.5.3. Efectul agregat la producători	67

3.6. Subiecte de negociere	69
4. Carnea de vită și vițel (autor: M. Rusali).....	73
4.1. Descrierea sectorului	73
4.2. Politica internă.....	74
4.3. Regimul UE la carnea de vită	75
4.3.1. Susținerea pieței.....	76
4.3.2. Plăți directe la producători.....	76
4.4. Metode de analiză.....	79
4.4.1. Efecte de piață	79
4.4.2. Efectele plăților directe	80
4.5. Rezultate și concluzii	82
4.5.1. Estimarea efectelor de piață	82
4.5.2. Estimarea plăților directe.....	83
4.5.3. Subiecte pentru negociere	85
5. Carnea de oaie și capră (autor: M. Rusali)	89
5.1. Descrierea sectorului	89
5.2. Politica internă.....	91
5.3. Regimul UE la carnea de oaie	92
5.3.1. Măsuri de susținere a pieței	92
5.3.2. Comerțul cu țările terțe.....	95
5.4. Metode de analiză.....	95
5.4.1. Efecte de piață	95
5.4.2. Plățile directe.....	96
5.5. Rezultate și concluzii	97
5.5.1. Estimarea efectelor de piață	97
5.5.2. Estimarea efectelor plăților directe.....	97
5.5.3. Unele concluzii privind aderarea	98
6. Carnea de porc (autor: M. Rusali)	99
6.1. Descrierea sectorului	99
6.2. Politica internă.....	101
6.3. Regimul UE la carnea de porc. Măsuri de susținere a pieței	102
6.4. Metode de analiză. Efecte de piață.....	104
6.5. Rezultate și concluzii	106
6.5.1. Estimarea efectelor de piață	106
6.5.2. Unele probleme privind aderarea.....	107
7. Carnea de pasăre și ouăle (autor: D. Giurca).....	108
7.1. Descrierea sectorului	108
7.2. Politica internă.....	110
7.3. Regimul UE la carnea de pasăre.....	111

7.4. Metode de analiză.....	112
7.4.1. Politica produsului în 1999, fără PAC	112
7.4.2. Politica produsului în 1999, cu PAC.....	112
7.5. Rezultate și concluzii	114
8. Vinul (autor: M. Rusali).....	117
8.1. Descrierea sectorului	117
8.2. Politica internă.....	118
8.3. Regimul UE în sectorul vin.....	120
8.3.1. Controlul potențialului de producție.....	121
8.3.2. Mecanisme de piață	123
8.4. Metode de analiză.....	126
8.4.1. Efecte de piață	126
8.4.2. Efecte ale primei de abandonare	128
8.5. Rezultate și concluzii	129
8.5.1. Estimări ale efectelor de piață.....	129
8.5.2. Estimări ale primei pentru abandonare	129
9. Fructele și legumele (autor: D. Giurca).....	131
9.1. Descrierea sectorului	131
9.2. Politica internă.....	133
9.3. Regimul UE la legume și fructe.....	134
9.3.1. Organizarea comună a pieței fructelor și legumelor proaspete	134
9.3.2. Organizarea comună a pieței produselor procesate	137
9.4. Metode de analiză și rezultate	138
9.4.1. Politica sectorului în 1999, fără PAC.....	138
9.4.2. Sectorul legumelor și fructelor după adoptarea PAC.....	139
10. Tutunul (autor: D. Giurca)	143
10.1. Descrierea sectorului și politica pe produs	143
10.2. Regimul tutunului în UE	144
10.2.1. Sistemul de prime.....	145
10.2.2. Cotele de producție	146
10.2.3. Fondul tutunului.....	146
10.3. Metode de analiză, rezultate și unele concluzii	146
10.3.1. Politica sectorului în 1999, fără PAC.....	146
10.3.2. Politica sectorului după adoptarea PAC	147
11. Concluzii	150

PARTEA A II-A

- **Proiectarea și evaluarea costurilor sistemelor integrate de administrare a politicilor PAC (IACS)**

12. Monitorizarea susținerii fermierilor (autor: Cristian Kevorchian).....	157
12.1. Sistemul de identificare a parcelelor	158
12.2. Identificarea electronică a animalelor	160
12.3. Relația IACS - Agenția de Plăți	162
12.4. Arhitectura IT pentru administrare și control.....	163
12.5. Posibile schimbări în abordarea problemelor de administrare și control.....	164
12.6. Concluzii.....	165
Bibliografie	167

Volumul 6

POLITICA INDUSTRIALĂ ÎN PERSPECTIVA ADERĂRII LA UE

Autori: prof. dr. Corneliu RUSSU,
prof. dr. Gheorghe ZAMAN, m.c.,
dr. Valentina VASILE,
dr. Petre PRISECARU

Politica industrială a României. Experițe comunitare și imperative pentru industria românească (prof. dr. Corneliu Russu). Studiul relevă modificările structurale produse în industrie în procesul tranziției și prefigurează coordonatele unei politici industriale active menite să accelereze modernizarea industriei și creșterea competitivității acesteia. Se subliniază că industria românească are avantaje competitive în producția și în exportul de mărfuri industriale de joasă tehnicitate, cu valoare adăugată redusă, cu costuri scăzute ale muncii. Politica preconizată are ca obiectiv esențial creșterea semnificativă a competitivității, prin asigurarea unei dinamici superioare a valorii adăugate, precum și prin apărarea intereselor economiei naționale.

Evoluții recente în comerțul exterior român. Dinamica avantajelor/dezavantajelor comparative (prof. dr. Gheorghe Zaman, membru corespondent al Academiei și dr. Valentina Vasile). Studiul analizează structura pe mărfuri a exportului și importului, ierarhizând grupele de mărfuri în funcție de avantajele și dezavantajele comparative pe care le prezintă. Se demonstrează că în structura exportului românesc predomină produsele primare sau cu un grad scăzut de prelucrare, avantajele fiind menținute mai ales prin politici de preț și mult mai puțin prin calitate și productivitate. Importul nu prezintă o tendință clară de orientare și adaptare - în sensul de a sprijini restructurarea economiei naționale.

CUPRINS

Cuvânt introductiv	5
Aurel IANCU, Academia Română	
1. Politica industrială a României. Experițe comunitare și imperative pentru industria românească	9
Corneliu RUSSU, Institutul de Economie a Industriei	

---

2. Evoluții recente în comerțul exterior românesc. Dinamica avantajelor/dezavantajelor comparative.....	65
Gheorghe ZAMAN, Valentina VASILE, Institutul de Economie Națională	
3. Piața unică și politica UE în domeniul competitivității	104
Petre PRISECARU, Institutul de Economie Mondială	
4. Addenda(dezbateri)	111
Mario DUMA, Victor ALDEA, Petre PRISECARU, Gheorghe STROE, Sorica SAVA, Silviu SÂRGHI, Florea DUMITRESCU, Elena TUDOR, Florin TUDORIE	

Volumul 7

POLITICA ENERGETICĂ ÎN PERSPECTIVA ADERĂRII LA UNIUNEA EUROPEANĂ

Autori: dr. Ștefan RĂGĂLIE, dr. Sabin MUSCALU,
Vasile DAN, dr. Petre PRISECARU,
Mariana PAPATULICĂ, dr. Filon TODEROIU,
dr. ing. Ionuț PURICA

Studiul are ca obiectiv dimensionarea implicațiilor integrării sistemului energetic românesc în piața unică de energie din Uniunea Europeană. Se evidențiază principalele consecințe economice ale restructurării sectorului și ale dezvoltării unui mediu concurențial activ și performant, capabil să îmbunătățească eficiența economică în principalele ramuri energetice. Analiza efectuată subliniază faptul că, pentru România liberalizarea pieței interne de energie poate deveni relevantă chiar înainte de momentul aderării. Astfel, integrarea țării noastre în sistemul european de transport al energiei și construirea pe teritoriul României a unor importante magistrale de transport al țițeiului, gazelor naturale și energiei electrice, pe lângă realizarea unui volum important de investiții (estimate la circa 12-15 miliarde euro), pot conecta eficient sistemele naționale din Grecia, Bulgaria și Turcia cu cele similare din Italia, Franța și Germania. Realizarea, în următorii ani, a unor asemenea investiții străine pot contribui decisiv la dezvoltarea accelerată a economiei românești și la eliminarea decalajelor economice care despart România de actualele țări membre ale UE.

Cercetarea a permis dimensionarea implicațiilor economice pe care le creează realizarea acquis-ului comunitar în domeniul energetic, restructurarea sectorului de gaze naturale și energie electrică pentru integrarea lor în piața europeană a energiei, precum și creșterea eficienței în utilizarea energiei pe întregul traseu, de la producere până la utilizatorul final. Pe baza acestor elemente s-a prezentat o viziune dinamică a dezvoltării sectorului energetic românesc în următorii 3-5 ani, pentru o integrare eficientă a sa în piața europeană a energiei.

CUPRINS

Cuvânt introductiv	5
Aurel IANCU, Academia Română	

---

1. Realizarea acquis-ului comunitar și dezvoltarea energiei românești în perspectiva integrării în Uniunea Europeană	7
Ștefan RĂGĂLIE, Institutul de Cercetări Financiare și Monetare - "Victor Slăvescu"	
2. Restructurarea sectorului energetic în vederea integrării în piața europeană a energiei	16
Vasile DAN, Mihai-Sabin MUSCALU, Institutul de Economie a Industriei	
3. Efectul liberalizării piețelor gazului natural din Uniunea Europeană asupra energiei românești	28
Petre PRISECARU, Mariana PAPATULICĂ, Institutul de Economie Mondială	
4. Creșterea eficienței în utilizarea energiei	37
Mihai-Sabin MUSCALU, Institutul de Economie a Industriei	
5. Ergo-intensivitatea în economia națională (studiu de caz)	54
Filon TODEROIU, Institutul de Economie Agrară	
6. O viziune dinamică asupra dezvoltării sistemului energetic românesc	64
Ionuț PURICA, Universitatea Politehnică București	
7. Addenda (dezbateri)	81
Gheorghe STROE, ADER Liviu GROZA, ICMF Gheorghe MANEA, ARMEDD	
8. Directiva 92/96 a Parlamentului European privind reglementarea pieței interne de energie electrică	87

Volumul 8

SISTEMUL IMPOZITELOR ȘI TAXELOR ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ ȘI ÎN ROMÂNIA

Autor: acad. Iulian VĂCĂREL

Studiul este consacrat prezentării impozitelor, taxelor și contribuțiilor din cele două entități, atât sub aspectul nivelului și structurii, cât și sub cel al compatibilității legislației române cu legislația comunitară în materie.

În scopul evitării concurenței neloiale între statele comunitare, în Tratatul privind Uniunea Europeană sunt cuprinse dispoziții referitoare la regimul de impozitare inspirate de Acordul General pentru Tarife Vamale și Comerț (GATT); competențele autorităților naționale și ale celor comunitare în materie de impozite sunt astfel stabilite încât să favorizeze dezvoltarea pieței unice.

Studiul prezintă serii lungi de date (pe 32 de ani pentru UE și 12 ani pentru România) referitoare la mărimea absolută și relativă a veniturilor fiscale, proveniența acestora și gradul de fiscalitate în țările membre ale Uniunii Europene și la noi. Se înfățișează particularitățile sistemelor fiscale, care diferă de la o țară la alta, de la un tip de impozite la altul și de la o etapă la alta, precum și deosebirile dintre politicile fiscale promovate de autoritățile de la București și cele practicate de statele comunitare ori recomandate de autoritățile de la Bruxelles.

Capitole distincte sunt consacrate armonizării legislației române cu cea comunitară privind taxa pe valoarea adăugată și accizele. Se prezintă în mod detaliat prevederile directivelor comunitare în materie, precum și cele ale legislației noastre în vigoare, deosebirile dintre acestea și mai cu seamă măsurile ce ar trebui luate pentru implementarea acquis-ului comunitar.

Partea finală a studiului se ocupă de armonizarea unor prevederi ale legislației române cu cele comunitare privind impozitele directe.

CUPRINS

1. Obiective urmărite de Uniunea Europeană	5
2. Comparații între structurile sistemelor fiscale din Uniunea Europeană și România. Niveluri și tendințe. Concurență sau armonizare fiscală între țările comunitare	9
3. Armonizarea legislației române cu cea comunitară privind taxa pe valoarea adăugată	19

---

4. Armonizarea legislației privind accizele.....	37
5. Armonizarea unor prevederi din legislația română cu cele comunitare privind impozitele directe.....	51
Lista tabelor	61
Anexă: tabelele 1-17	63

Volumul 9

PIAȚA UNICĂ EUROPEANĂ ȘI IMPACTUL POLITICILOR COMUNITARE

Autori: dr. P. PRISECARU, dr. C. ALBU,
dr. L. BĂLȚATU, dr. P. PAPTULICĂ,
dr. E. STĂNCULESCU, dr. C. CIOBANU,
dr. A. DUMITRESCU

Studiul are ca obiectiv analiza dinamicii pieței unice și a efectelor pe care politicile comunitare le-au avut asupra acesteia. Accentul este pus pe susținerea pe care politicile comune au asigurat-o dezvoltării continue a pieței unice comunitare, care a constituit obiectivul major al procesului de integrare economică și, în același timp, un instrument de adâncire și extindere a integrării europene. În lucrare se evidențiază conținutul și direcțiile de evoluție ale politicilor comune și efectele lor asupra celor patru libertăți fundamentale: libera circulație a bunurilor, serviciilor, persoanelor și capitalurilor. Un rol important l-a avut Actul Unic European adoptat în 1986, care a însemnat adoptarea unui pachet legislativ important și introducerea de noi politici comune ; în anii '90, instrumentele politicilor comune au fost utilizate pentru a îmbunătăți funcționarea pieței unice. În noiembrie 1999 a fost lansată Strategia Pieței Interne pe o perioadă de 5 ani, care este analizată în fiecare an la summitul Consiliului European din luna martie. România a avansat pe linia negocierilor pe primele 4 capitole și pe alte capitole care au tangență cu piața internă și face eforturi intense pe plan legislativ, instituțional, administrativ și financiar pentru transpunerea și aplicarea acquis-ului comunitar.

CUPRINS

Introducere.....	5
Capitolul 1. Conceptul pieței interne unice (Petre PRISECARU)	
1.1. Conceptul pieței comune.....	7
1.2. Conceptul pieței unice (interne)	8
1.3. Strategia pieței interne din 1999	13
Capitolul 2. Impactul politicii comerciale comune asupra pieței interne unice (Cornel ALBU)	

2.1. Crearea și funcționarea uniunii vamale.....	17
2.2. Reglementări de bază în domeniul vamal al Uniunii Europene	18
2.3. Uniunea vamală - fundament al UE și element esențial al pieței interne unice.....	19
2.4. Influența lărgirii UE și a negocierilor OMC asupra sistemului vamal al UE	22
2.5. Program de consolidare: Uniunea Vamală 2002	23
2.6. Rolul sistemului vamal pe piața internă unică.....	24
2.7. Efectele creării și funcționării pieței interne unice asupra comerțului intra și extracomunitar	26
Capitolul 3 Impactul politicii industriale asupra pieței unice (Laurențiu BĂLȚATU)	
3.1. Considerații generale asupra politicii industriale comunitare.....	27
3.2. Efectele benefice ale creării (funcționării) pieței unice pentru societățile industriale comunitare	31
3.3. Impactul politicii industriale asupra pieței unice	35
Capitolul 4. Politica energetică a UE: interacțiuni de interese și autoritate supranațională (Mariana PAPATULICĂ)	
4.1. Considerații generale	41
4.2. Inițiative de politică energetică comună	43
4.3. Politica comună în domeniul energiei: constituirea pieței unice	44
4.4. Liberalizarea piețelor gazului natural și a electricității.....	46
4.5. Efectele directivelor în domeniul gazului și al electricității asupra pieței energiei și a pieței interne unice	51
4.6. Concluzii.....	54
Capitolul 5. Impactul politicii de cercetare științifică și tehnologică asupra pieței interne (Ecaterina STĂNCULESCU)	
5.1. Politica comunitară în domeniul cercetării științifice și tehnologice	56
5.2. Cel de-al V-lea program-cadru.....	57
5.3. Rolul Centrului Comun de Cercetări	58
5.4. Realizarea spațiului european al cercetării.....	59
5.5. Instrumente și metode de implementare a viitoarelor programe și a politicii de cercetare	62
5.6. Impactul politicii de cercetare științifică și tehnologică asupra pieței interne a UE	65
Capitolul 6. Politica Uniunii Europene în domeniul protecției mediului înconjurător (Corneliu CIOBANU)	
6.1. Baza legală a politicii mediului	69
6.2. Instrumente de implementare a politicii UE în domeniul protecției mediului înconjurător	70

6.3. Industrie.....	72
6.4. Transporturi	73
6.5. Agricultură	73
6.6. Energie	73
6.7. Modificările climatice	74
6.8. Alte acțiuni la nivel comunitar.....	75
Capitolul 7. Rolul politicii forței de muncă în consolidarea pieței unice (Alina DUMITRESCU)	
7.1. Politica forței de muncă - componentă majoră a politicii sociale	79
7.2. Obiectivele politicii în domeniul ocupării forței de muncă	80
7.3. Eliminarea oricăror forme de discriminare de pe piața muncii.....	82
7.4. Crearea unui mediu de afaceri propice	82
7.5. Politica șanselor egale	83
7.6. Rolul Fondului Social European.....	83
7.7. Perspectivele politicii forței de muncă	84
7.8. Impactul aderării țărilor candidate asupra pieței muncii din Uniunea Europeană	85
Concluzii	87
Bibliografie	89

Volumul 10

SOCIETATEA CIVILĂ ÎN FAȚA GLOBALIZĂRII

Autor: acad. Vasile STĂNESCU

După o prezentare a societății civile, în general și a celei românești, în special, se insistă asupra tendințelor, caracteristicilor, formelor de manifestare și de implicare a societății civile în configurarea regionalizării și globalizării.

Pornind de la ideea schimburilor profunde în mersul istoriei, de la tendințele unificatoare ale civilizațiilor, de la afectarea suveranității și a rolului statelor, de la problemele fundamentale ale omenirii (ecologice, militare, lupta împotriva criminalității, a terorismului, eradicarea sărăciei etc.), lucrarea oferă sugestii și propuneri de lege ferenda cu privire la regândirea, reconsiderarea și reorganizarea, ca și la crearea de noi instituții, forme și concepte de parteneriat a societății civile la nivel local, regional și global, din interiorul acestora.

În condițiile proceselor de regionalizare și globalizare, a unei lumi multipolare care își propune promovarea unor valori universale, în vederea asigurării stabilității politice, economice și sociale, prezența societății civile – ca factor participativ la decizie, în toate domeniile vieții sociale, de supraveghere și monitorizare, de control și de presiune asupra organismelor superstatate, indiferent că este vorba de forme asociative internaționale statale sau de mari monopoluri, carteluri etc. - a devenit o necesitate imperativă. Contextul actual al mișcării generale impune, de asemenea, ca organismele suprastatale – guvernamentale și neguvernamentale – să-și reconsidere mesajul astfel încât prezența societății civile în însăși compunerea acestora să devină o constantă de care să se țină seama în procesul luării deciziilor. Și aceasta întrucât lumea de mâine, interconexată la nivel global, mișcarea, în general, nu vor mai putea acționa decât în condițiile în care societatea civilă le acceptă, le amendează sau le respinge.

CUPRINS

1. Aspecte privind societatea civilă românească	5
2. Dimensiunile globalizării	21
3. Organisme guvernamentale cu caracter suprastatal – instrumente ale ordinii juridice internaționale	26
4. Societatea civilă <i>versus</i> globalizare/regionalizare	47
5. Integrarea României în structurile comunitare	60
6. Societatea civilă în fața globalizării	65

Volumul 11

INFLAȚIE-SUSTENABILITATE-INTEGRARE

Autori: dr. Lucian Liviu ALBU,
Cornelia SCUTARU, Elena PELINESCU

Primul studiu - *Evoluția raportului inflație-șomaj în perspectiva aderării României la UE*, autor: dr. Lucian Liviu ALBU -, prezintă o clasă de modele non-lineare utile în demersurile privind caracterizarea dinamicii economice din țările foste comuniste din estul Europei. Pe baza lor se realizează etapizarea perioadei de tranziție și se estimează distanțele care separă aceste țări de cele dezvoltate. Concluziile pentru perioada viitoare sunt obținute prin simularea de scenarii, funcție de modificările probabile ale unor parametri esențiali (de stare) ai modelelor. Pentru România, se estimează o funcție a PIB-ului potențial și contribuția factorilor la creșterea economică. Concluzia este că reducerea accentuată a ratei inflației asigură creșterea credibilității mediului economic românesc și relansarea procesului investițional (în care atragerea unor fonduri tot mai mari de investiții străine reprezintă un factor major).

Al doilea studiu - *Circuite inflaționiste: salarii și cursul de schimb*, autor: dr. Cornelia SCUTARU - pornește de la ideea că în economie se formează circuite de autoîntreținere a fenomenului inflaționist. Sunt analizate două dintre acestea bazate pe relația prețuri-salarii și respectiv relația inflație-devalorizarea monedei naționale. Modelele econometrice utilizate pentru perioada tranziției au permis caracterizarea evoluției acestor circuite și emiterea unor concluzii cu privire la posibilitățile modificării lor, în perspectiva aderării la UE.

Al treilea studiu - *Studiu comparativ al evoluției inflației în România și în țările UE*, autor: dr. Elena PELINESCU - analizează evoluția ratei inflației în perioada de tranziție, în comparație cu situația din țările occidentale. Sunt specificați factorii persistenței unei inflații înalte în România, unele posibilități de control al dinamicii acesteia, precum și unele impedimente care pot apărea în procesul urmăririi directe a procesului inflaționist.

Al patrulea studiu - *Modelarea sustenabilității datoriei publice în condițiile aderării la UE*, autori: dr. Lucian Liviu ALBU și dr. Elena PELINESCU - abordează problematica dinamicii datoriei publice și a deficitelor bugetare, a sustenabilității acestora în contextul pregătirii aderării la UE. Se fac unele predicții ale evoluției în viitor și se analizează principalii factori de influență ai dinamicii datoriei și se emit concluzii privind posibilitățile ținerii sub control al procesului acumulării sale. Principalul instrument de lucru, îl constituie așa-numitul model al funcției sustenabilității. Acesta permite elaborarea unor scenarii de evoluție, în care rolul esențial îl au rata dobânzii și ritmul creșterii economice.

CUPRINS

1. Evoluția raportului inflație-șomaj în perspectiva aderării României la UE	
Lucian Liviu ALBU	
1.1. Introducere	5
1.2. Evidențe empirice și trenduri în spațiul european	6
1.3. Fazele tranziției	9
1.4. Curba Philips modificată.....	12
1.5. Aplicații	13
2. Circuite inflaționiste: salarii și cursul de schimb	
Cornelia SCUTARU	
2.1. Introducere	26
2.2. Evoluția inflației.....	28
2.3. Evoluția salariilor; politici salariale.....	31
2.4. Evoluția cursului de schimb; politici monetare și valutare.....	35
2.5. Un model econometric	38
3. Studiu comparativ al evoluției inflației în România și în țările Uniunii Europene	
Elena PELINESCU	
3.1. Introducere	55
3.2. Dinamica inflației în țările Uniunii Europene și unele țări în tranziție	56
3.3. Cauzele persistenței inflației.....	62
3.4. Posibilități de control al inflației	67
3.5. Impedimente în aplicarea urmării directe a inflației.....	70
4. Modelarea sustenabilității datoriei publice în condițiile aderării la UE	
Lucian Liviu ALBU, Elena PELINESCU	
4.1. Introducere	77
4.2. Dinamica datoriei publice după anul 1989	78
4.3. Parametrii ecuației dinamicii datoriei publice	81
4.4. Impactul politicii fiscale	84
4.5. Contribuția taxei pe inflație	86
4.6. Relația dintre sectorul public și deficitul extern	88
4.7. Sunt oare sustenabile deficiturile?	91
4.8. Concluzii	94

Volumul 12

REVOLUȚIA FINANCIARĂ MONDIALĂ

Autor: prof dr. Gheorghe DOLGU

Studiul caută să fundamenteze concluzia că schimbarea care a avut loc în ultimele trei decenii în serviciile financiare din occident se caracterizează printr-o asemenea amploare, viteză și radicalitate, prin asemenea consecințe la nivel micro și macro asupra economiei încât reprezintă o veritabilă revoluție. Globalizarea financiară, revoluția vehiculelor, respectiv ascensiunea investitorilor instituționali, mutațiile în sistemele de tranzacționare, revoluția concurențială și mai ales ascensiunea piețelor de capital constituie cele mai importante direcții ale acestei revoluții.

Finalizat la începutul anului 2001, studiul nu a putut lua în calcul toate slăbiciunile piețelor de capital devenite manifeste mai ales în 2002. Dacă însă reculul piețelor bursiere este deosebit de puternic, carențele multor structuri și instituții deosebit de grave, iar volatilitatea mult mai mare, studiul nu crede că s-ar contura vreo inversare de tendințe. El are în vedere faptul că sistemele financiare bazate pe piețele de capital au o serie de mari avantaje asupra sistemelor bazate pe creditul bancar.

Un paragraf al primului capitol insistă asupra faptului că una din trăsăturile revoluției financiare o constituie sprijinirea ei pe progresele științei economice.

Analiza revoluției financiare este dublată de o reflecție, din perspectiva ei, asupra strategiei pe termen lung de modernizare economică a României. O asemenea reflecție este prezentă și în legătură cu tendințele pe piețele de tranzacționare și posttranzacționare, penetrarea Internetului în serviciile financiare, normele și practicile de guvernare societară (corporate governance), precum și în ceea ce privește tendințele în planul structurilor de reglementare financiară.

În lucrare se constată că evoluția convergentă cu sistemul financiar american s-a accentuat în Europa în ultimul deceniu. Tendințele afirmate în Uniunea Europeană sunt urmărite în fiecare capitol spre a se stabili repere cât mai adecvate pentru o strategie românească pe termen lung.

CUPRINS

1. Transformarea sistemelor financiare.....	8
1.1. Direcții ale revoluției financiare.....	8

1.2. Evoluții în Europa	10
1.3. Reculul piețelor bursiere. Spre o inversare de tendințe?	12
1.4. Cercetarea economică și serviciile de investiții	15
1.5. Unele concluzii privind o strategie românească pe termen lung de modernizare economică	17
2. Tendințe pe piețele de tranzacționare și posttranzacționare	21
2.1. Tendințe în Statele Unite	21
2.2. Tendințe în Europa	21
2.3. Tendințe spre transformarea burselor în societăți pe acțiuni	22
2.4. Sugestii pentru o strategie românească pe termen lung privind piețele bursiere	24
3. Internetizarea	25
3.1. Factori de expansiune în SUA	25
3.2. Evoluții în Europa	26
3.3. Evoluții în Asia	26
3.4. Gama noilor posibilități	27
3.5. Interesul băncilor și al prestatorilor de servicii Internet	28
4. Extinderea normelor și practicilor de guvernare societară	30
4.1. Evoluții în Statele Unite	30
4.2. Evoluții în Europa	30
4.3. Evoluții în țările emergente	33
4.4. Principii elaborate de OCDE	34
4.5. Ridicarea nivelului guvernării societare în România	36
5. Tendințe în planul structurilor de reglementare financiară	40
5.1. Structuri de reglementare pe glob	40
5.2. Banca centrală și supravegherea bancară	42
5.3. Două viziuni asupra reglementării piețelor financiare	43
5.4. Reglementare consolidată sau reglementare specializată	45
5.5. Problema reglementării financiare la nivelul Uniunii Europene	46
5.6. Spre o unificare a reglementării și supravegherii serviciilor financiare în România	48
Bibliografie selectivă	50

Volumul 13

INTEGRAREA STATISTICII ROMÂNEȘTI ÎN SISTEMUL STATISTIC EUROPEAN

Autori: prof. dr. Jean-Louis BODIN, dr. Aurel CAMARA,
dr. Daniela ȘTEFĂNESCU și colaboratori

În comunicarea sa, *Statistica oficială, etica și practicile utile*, prof. Jean-Louis Bodin (Președintele I.I.S.) face referire la Principiile fundamentale ale statisticii oficiale ONU, în special la aplicarea principiului utilității publice și a atitudinii statisticienilor față de utilizatori.

În capitolul său, *Preocupările actuale ale statisticii românești*, dr. Aurel Camara (Președintele INS), prezintă rezultatele pozitive obținute, dar și unele neîndepliniri ce trebuie remediate în sistemul statistic național.

În comunicarea, *Cooperarea statistică internațională – pilon hotărâtor al armonizării statisticii românești la standardele europene*, dr. Daniela Ștefănescu (Vicepreședintele INS) tratează amplu cadrul cooperării internaționale în statistica românească și, în special, rolul și suportul acordat de EUROSTAT pentru armonizarea acestora la standardele europene.

În lucrarea, *Absorbția acquis-ului comunitar în statistica românească*, Ilie Dumitrescu prezintă aspecte referitoare la provocările ce stau în fața statisticii în contextul integrării europene.

Rezultatele obținute în activitatea de armonizare a statisticii naționale cu standardele europene sunt prezentate în comunicările referitoare la Conturile Naționale în România (Clementina Ivan Ungureanu); Statistica agricolă în contextul integrării europene (C. Mândricelu); Statistica industriei în contextul integrării europene (C. Sinigalia); Statistica socială în contextul integrării europene (F. Panduru).

Lucrarea cuprinde, de asemenea, "Documentul de poziție al României, Capitolul 12 – Statistica", principalele progrese înregistrate în anul 2001, precum și "Raportul Comisiei Europene asupra României – 2001 – Capitolul 12 – Statistica".

CUPRINS

1. Deschiderea seminarului	7
Aurel IANCU, Academia Română	

2. Profesorul Jean-Louis Bodin - Laudatio	9
Florin FILIP, Academia Română	
3. Statistica oficială, etica și practicile utile.....	11
Jean-Louis BODIN, Institutul Internațional de Statistică (ISI)	
3.1. Principiile fundamentale ale statisticii oficiale: ONU și alte organizații	12
3.2. Statistica trebuie să treacă proba utilității practice	14
3.3. Două întrebări importante: Cum pot fi puse de acord dreptul la informație și dreptul la intimitate? Este oare “legea pieței” un bun indicator de stabilire a priorităților?	15
3.4. Atitudinea etică față de utilizatori. Atitudinea etică față de respondenți.....	17
3.5. Cum să fie ținută la distanță intrușii.....	19
4. Preocupări actuale ale statisticii românești	22
Aurel CAMARA, Institutul Național de Statistică	
5. Cooperarea statistică internațională - pilon hotărâtor al armonizării statisticii românești la standardele europene	27
Daniela ȘTEFĂNESCU, Institutul Național de Statistică	
5.1. Rolul statisticii în societatea informațională actuală.....	27
5.2. Cadrul cooperării în statistica românească	28
5.3. Evenimente ale cooperării în statistică.....	28
5.4. Suportul Eurostat (Biroul de Statistică al Comunităților Europene) în susținerea statisticii românești.....	29
6. Absorbția acquis-ului comunitar în statistica românească	34
Ilie DUMITRESCU, Institutul Național de Statistică	
7. Conturile naționale în România	39
Clementina IVAN-UNGUREANU, Institutul Național de Statistică	
7.1. Implementarea conturilor naționale în România	39
7.2. Acțiuni întreprinse pentru implementarea SCN.....	39
7.3. Etapele implementării conturilor naționale	39
7.4. Elaborarea conturilor naționale	40
7.5. Versiunile conturilor naționale	41
7.6. Surse de date	41
7.7. Principalele modificări metodologice ESA 1995.....	41
7.8. ESA 1995 în conturile românești.....	42
7.9. Preocupări de îmbunătățire a conturilor naționale în România.....	42

---

8. Statistica agriculturii în contextul integrării europene	43
Constantin MÂNDRICELU, Institutul Național de Statistică	
8.1. Obiective.....	43
8.2. Caracteristicile sistemului statistic agricol național	44
8.3. Domeniul anchetelor și reprezentării.....	44
8.4. Structura sistemului statistic agricol	45
8.5. Organizarea și realizarea anchetelor	51
8.6. Activități care susțin Programul statistic agricol național la care participă Institutul Național de Statistică și Ministerul Agriculturii, Alimentației și Pădurilor	52
9. Statistica industriei în contextul integrării europene	54
Cecilia SINIGAGLIA, Institutul Național de Statistică	
9.1. Implementarea Regulamentului CEE 3924/1991 - Statistica producției industriale în țările membre - în sistemul statisticii curente	54
9.2. Nomenclatorul PRODRUM 2000	55
9.3. Sistemul de anchete PRODRUM	56
10. Statistica socială în contextul integrării europene	62
Filofteia PANDURU, Institutul Național de Statistică	
10.1. Statistica socială în sistemul statistic național.....	62
10.2. Surse de date, metode de cercetare statistică.....	65
10.3. Elemente de infrastructură statistică	68
10.4. Repere ale armonizării cu statistica socială europeană.....	71
11. Conferința pentru aderarea la Uniunea Europeană - România	75
11.1. Acceptarea acquis-ului comunitar	75
11.2. Cadrul legislativ în vigoare în România.....	75
11.3. Situația actuală și perspectivele armonizării sistemului statistic național	76
11.4. Dezvoltarea durabilă a sistemului statistic	78
12. Progrese concrete înregistrate de sistemul statistic românesc de la prezentarea documentului de poziție	80
13. Raportul Comisiei Europene asupra României - 2001	84

Volumul 14

ANALIZA STRUCTURALĂ A SISTEMULUI DE COMPANII ROMÂNEȘTI DIN PERSPECTIVA INTEGRĂRII ROMÂNIEI ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

Autori: prof. dr. Dinu MARIN (coordonator),
prof. dr. Cezar MEREUȚĂ, dr. Constantin CIUPAGEA,
drd. Geomina ȚURLEA, Carmen ONCESCU,
conf. dr. Dan ARDELEA

Lucrarea este prima încercare românească de analiză exhaustivă a sistemului național de companii, cuprinzând 96.7 % din totalul companiilor și 97.5 % din cifra de afaceri ale acestora, în anul 1999. Analiza structurală a sistemului de companii s-a concentrat pe trei tipuri distincte de abordare:

- a) *diagnosticul intern*: analiza s-a orientat în jurul mediei naționale, prin raportarea subsistemelor de companii la performanțele întregului sistem și ierarhizarea lor relativă; acest tip de analiză a fost detaliat după următoarele aspecte : evaluarea procesului de transformare structurală a sistemului național de companii; diagnosticul structural al performanțelor economice a companiilor; determinarea comportamentului specific al companiilor românești, din perspectiva comparabilității inter-sectoriale ; evaluarea stadiului de dezvoltare a subsistemului companiilor mici și mijlocii în România; abordarea în profil teritorial, în dezagregare regională, a dezvoltării sistemului de companii pe cele două direcții: extensivă și intensivă;
- b) *analiza comparativă* a structurii și performanțelor sistemelor de companii din România în raport cu cele din țările reprezentative ale Uniunii Europene;
- c) *analiza efortului investițional* în cadrul sistemului național de companii, plecând de la premisa importanței asigurării resurselor de dezvoltare și punând accent pe impactul investițiilor străine directe asupra sistemului intern.

Au fost identificate zece oportunități la nivelul factorilor politici de decizie și al managementului companiilor active din România în contextul global al procesului de preaderare a țării la Uniunea Europeană.

CUPRINS

Introducere	9
1. Rolul sistemului de companii în asigurarea creșterii economice	11
1.1. Generarea și utilizarea produsului intern brut	11
1.2. Investițiile	12
1.3. Resursele umane	12
1.4. Activitatea de cercetare-dezvoltare	13
1.5. Formarea bugetului și structura cheltuielilor bugetare	14
1.6. Globalizarea și internaționalizarea piețelor. Rolul companiilor multinaționale în diseminarea creșterii economice.	14
2. Diagnosticul structural al sistemului de companii românești	16
2.1. Precizări metodologice	16
2.2. Procesul de transformare structurală a sistemului de companii	20
2.3. Evaluarea performanțelor economice ale sistemului de companii	26
2.4. Evaluarea comparativă a performanțelor economice ale sistemului de companii în funcție de forma de proprietate	31
2.5. Dezvoltarea antreprenorială și analiza structurală a companiilor mici și mijlocii	33
2.6. Analiza profitabilității generale și a blocajului financiar în profil teritorial	36
2.7. Distribuția pe intervale a profitabilității companiilor	38
2.8. Comportamentul companiilor cu pierderi	45
2.9. Particularități ale performanțelor economice ale sistemului de companii în funcție de dimensiunea companiilor	47
2.10. Analiza performanțelor economice ale companiilor foarte mari (peste 499 de salariați)	48
3. Analiza structurală comparativă a sistemului de companii românești cu cele din țări reprezentative ale UE	52
3.1. Precizări metodologice	52
3.2. Analiza comparativă a repartiției cotelor de piață	55
3.3. Analiza comparativă a dezvoltării antreprenoriale și a structurii companiilor mici și mijlocii	64
3.4. Analiza comparativă a productivității muncii și a structurii valorii adăugate	70

---

4. Sistemul de companii din România și procesul investițional.....	77
5. Oportunități pe termen scurt și mediu rezultate din diagnosticul structural al sistemului de companii	82
Anexe statistice	87
Bibliografie selectivă.....	117

Volumul 15

CONVERGENȚE LEGISLATIVE ȘI INSTITUȚIONALE ALE SECTORULUI AGROALIMENTAR ÎN PERSPECTIVA INTEGRĂRII ÎN UE

Autori: Daniela GIURCĂ, Jacqueline LEONTE,
Mirela RUSALI, Roxana GÂRBEA, Mihaela LUCA,
Victoria BURTEA, Daniela ȘUTEU,
Veronica STAICU, Iulia CÂRCIUMARU

Studiile cuprinse în volum analizează gradul de convergență, din punct de vedere legislativ și instituțional, a României cu Uniunea Europeană, pentru o serie de produse și categorii de produse agroalimentare: cereale, oleaginoase, culturi proteice, in și cânepă, legume și fructe, flori, hamei, vin, zahăr, lapte și produse lactate, carne (de vită, de porcine, de pasăre și de oaie), pește, viermi de mătase și produse ecologice. Cercetările s-au axat, în esență, pe analiza Politicii Agricole Comunitare și a politicii agricole a României, analiza convergențelor legislative actuale și formularea de amendamente legislative necesare privind introducerea unor noi mecanisme și eliminarea unor mecanisme neconcordante existente.

CUPRINS

Introducere.....	7
Dinu GAVRILESCU	
1. PAC și politica agricolă românească.....	9
Daniela GIURCĂ	
1.1. Politica Agricolă Comună (PAC)	9
1.2. Politica agricolă românească	19
2. Convergențe legislative actuale	30
Jacqueline LEONTE	
3. Amendamente legislative necesare	36
Jacqueline LEONTE	
3.1. Legislație privind introducerea unor noi mecanisme.....	36
3.2. Legislație privind eliminarea unor mecanisme neconcordante existente.....	42

---

4. Armonizarea instituțională necesară implementării PAC	46
Mirela RUSALI, Roxana GÂRBEA, Mihaela LUCA, Victoria BURTEA, Daniela ȘUTEU, Veronica STAIKU, Iulia CÂRCIUMARU	
4.1. Culturi în teren arabil	46
4.2. Carne de vită	52
4.3. Carne de pasăre	55
4.4. Ouă	57
4.5. Carne de oaie	59
4.6. Lapte și produse lactate	61
4.7. Pește și produse din pește	72
4.8. Legume și fructe proaspete	82
4.9. Hamei	86
4.10. In și cânepă	87
4.11. Vin și băuturi alcoolice	88
4.12. Zahăr	96
4.13. Flori	102
4.14. Viermi de mătase	103
Bibliografie	104

Volumul 16

RESTRUCTURAREA PIETELOR PRINCIPALELOR PRODUSE AGROALIMENTARE

Autori: Elena SIMA, Iuliana IONEL, Ioana ROMAN,
Mariana GRODEA, Minodora MOLDOVAN

Studiul analizează evoluția restructurării piețelor principalelor produse agroalimentare românești (cereale, zahăr, legume și fructe, lapte și carne) în perspectiva convergențelor la Politica Agricolă Comunitară practică de Uniunea Europeană.

Pentru fiecare piață în parte au fost evidențiate caracteristicile și particularitățile acesteia în perioada 1990-2000, precum și tendințele cererii, ofertei și prețurilor. Pe baza unor concepte metodologice de dată recentă privind competitivitatea, s-au elaborat scenarii de restructurare a piețelor principalelor produse agroalimentare, urmărindu-se atingerea obiectivului de adoptare a Politicii Agricole Comune.

Ca o concluzie a cercetărilor s-a reliefat necesitatea schimbărilor de ordin legislativ și instituțional și efortul financiar implicat de aceste schimbări, evidențiindu-se, totodată, principalele coordonate ale restructurării piețelor produselor agroalimentare studiate.

CUPRINS

Cuvânt înainte.....	11
1. Piața cerealelor.....	13
Elena SIMA	
1.1. Semnificația cerealelor în economia României.....	14
1.1.1. Tradiție și continuitate în cultivarea cerealelor	14
1.1.2. Oferta ecologică și cultura cerealelor	15
1.1.3. Cererea și oferta de cereale și produse cerealiere	17
1.1.4. Politica produselor cerealiere	22
1.1.5. Perspectiva produselor cerealiere românești	24
1.2. Organizarea Comună de Piață pentru cereale în Uniunea Europeană	25
1.2.1. Politica Agricolă Comună și sistemul Organizării Comune de Piață	26
1.2.2. Evoluția mecanismului de intervenție a OCP pentru cereale	28
1.2.3. OCP pentru cereale în contextul extinderii Uniunii Europene	29

1.3. Reorganizarea pieței cerealelor din perspectiva aderării României la Uniunea Europeană	31
1.3.1. Extinderea UE pe principiul integrării variabile	31
1.3.2. Integrarea agriculturii românești în structurile agrare europene	32
1.3.3. Integrarea pieței cerealelor românești în sistemul OCP	33
Concluzii	35
Bibliografie	36
2. Reforma pieței cerealelor	37
Iuliana IONEL	
2.1. Sistemul certificatelor de depozit în România	40
2.1.1. Cadrul general. Modelul propus. Problemele cu care se confruntă sistemul certificatelor de depozit și rezultatele așteptate	40
2.1.1.1. Cadrul general	40
2.1.1.2. Modelul propus. Problemele cu care se confruntă aplicarea sistemului de certificate de depozit în România și rezultatele așteptate	42
2.1.2. Concluzii	44
2.2. Sistemul de gradare al cerealelor în România	44
2.2.1. Cadrul general. Măsuri propuse. Problemele cu care se confruntă sistemul de gradare și rezultatele așteptate	44
2.2.1.1. Cadrul general	44
2.2.1.2. Modelul propus	46
2.2.1.3. Problemele cu care se confruntă sistemul de gradare și rezultatele așteptate	47
2.2.2. Concluzii	48
2.3. Organizații interprofesionale pentru cereale în România	48
2.3.1. Cadru general. Modelul propus. Problemele cu care se confruntă OIC și rezultatele așteptate	48
2.3.1.1. Cadrul general	48
2.3.1.2. Modelul propus pentru organizațiile interprofesionale de cereale	49
2.3.1.3. Problemele cu care se confruntă OIC și rezultatele așteptate	50
2.3.2. Concluzii	53
2.4. Reforma semințelor certificate	53
2.4.1. Cadrul general. Măsuri propuse. Problemele cu care se confruntă sectorul semințelor certificate și rezultatele așteptate	53
2.4.1.1. Cadrul general. Măsuri propuse	53
2.4.1.2. Măsurile luate și rezultatele așteptate	54
2.4.2. Concluzii	58
Bibliografie	63

3. Sfecla de zahăr – studiu de caz	64
Iuliana IONEL	
3.1. Scurt istoric al sfeclei de zahăr.....	64
3.2. Suprafețe, producții, prețuri și costuri ale sfeclei de zahăr	64
3.2.1. Prețurile sfeclei de zahăr, la poarta fermei.....	65
3.2.2. Costurile de producție pentru sfecla de zahăr în anul 2000.....	66
3.3. Producția și importul de zahăr.....	67
3.3.1. Importul de zahăr.....	68
3.3.2. Prețurile zahărului.....	69
3.3.3. Consumul de zahăr.....	70
3.4. Scenarii de autoaprovizionare cu zahăr și costurile implicite ale acestora.....	72
3.4.1. Ipoteze asumate	72
3.4.2. Scenarii propuse.....	73
3.4.3. Costurile implicite ale autoaprovizionării cu zahăr conform scenariilor propuse	73
3.4.4. Cine pierde și cine câștigă în cadrul scenariilor propuse?	74
3.5. Suntem suficient de bogați pentru a ne asuma aceste costuri?	75
Bibliografie	76
4. Piața legumelor și fructelor	77
Ioana ROMAN	
4.1. Elementele definitorii ale pieței interne de legume și fructe	77
4.1.1. Producții și randamente la legume și fructe	78
4.1.2. Evoluția consumului de legume și fructe pe locuitor	79
4.1.3. Prețurile principalelor produse horticoale	80
4.2. Situația comerțului exterior cu legume și fructe	81
4.3. Competitivitatea piețelor de legume, cartofi și fructe	82
4.3.1. Filierile comerciale ale produselor horticoale	82
4.3.2. Premise ale restructurării pieței legumelor și fructelor	84
Anexe.....	85
Bibliografie	87
5. Piața laptelui	88
Mariana GRODEA	
5.1. Particularități ale pieței laptelui – starea actuală	88
5.2. Competitivitatea pieței laptelui – situație și perspectivă.....	89
5.2.1. Evaluarea competitivității	89
5.2.2. Competitivitatea pieței laptelui prin prisma utilizării coeficienților de protecție: Coeficientul de protecție nominală (CPN) și Coeficientul de protecție efectivă (CPE).....	93
5.2.2.1. Cadrul general	93
5.2.2.2. Metodologie.....	96

5.2.2.3. Rezultate	97
5.2.3. Concluzii	99
5.3. Cerințe derivate din Acordul de Asociere la UE privind producția de lapte ...	100
5.3.1. Prevederile politicii Uniunii Europene în sectorul laptelui.....	100
5.3.2. Modificări necesare în politica românească în cadrul sectorului lapte	103
Anexe.....	104
Bibliografie	107
6. Piața cărnii	109
Minodora MOLDOVAN	
6.1. Caracteristici și particularități ale pieței cărnii	109
6.1.1. Organizarea și funcționarea pieței cărnii până în 1990.....	110
6.1.2. Evoluția pieței cărnii în perioada de tranziție	111
6.1.2.1. Oferta de carne.....	111
6.1.2.2. Cererea și consumul de carne	114
6.2. Comerțul exterior.....	115
6.3. Agenți economici și canale de distribuție	119
6.4. Prețurile	122
6.5. Competitivitatea pieței cărnii	124
6.6. Coordonate ale restructurării pieței cărnii în vederea aderării la UE	127
6.6.1. Politica UE în sectorul cărnii.....	127
6.6.2. Restructurarea sectorului de carne în România.....	128
Bibliografie	129

Volumul 17

EVOLUȚIA SECTORULUI AGROALIMENTAR ÎN ROMÂNIA - CONVERGENȚE MULTICRITERIALE CU UE

Autori: dr. Filon TODEROIU (coordonator),
Marin POPESCU, Carmen ȘTEFĂNESCU,
Marius VOICILAȘ

Analiza evoluției sectorului agroalimentar românesc s-a făcut din perspectiva convergențelor cu UE, prin luarea în considerare a patru criterii: mutații structurale și competitivitatea internă; concentrarea producției agricole și decalajele de performanță economică față de UE; dimensiunea regională a competitivității interne; capacitatea sectorială de absorbție investițională.

Prin “decuparea” sectorului agroalimentar din ansamblul economiei României (pe baza Conturilor Naționale) și identificarea indicatorilor relevanți ai competitivității interne, s-au realizat ierarhizări multicriteriale ale celor 16 subramuri ale sectorului agroalimentar la nivel macro- și microeconomic.

Controversata problemă a concentrării producției agricole a fost abordată din perspectiva a trei criterii: creșterea dimensiunii exploatațiilor agricole; creșterea mărimii economice a exploatațiilor agricole; nivelul și tendințele decalajelor de performanțe față de UE.

Pe baza unor concepte metodologice de dată recentă privind competitivitatea regională și a unui instrumentar metodic adecvat s-au elaborat modele regresionale ale eficienței antrenării principalelor resurse în agricultura României, în profil teritorial.

Din perspectiva criteriului investițional al convergențelor cu UE s-a reliefat atractivitatea relativ scăzută a sectorului agroalimentar românesc pentru investiții străine directe, purtătoare de progres tehnic și performanțe economice.

CUPRINS

Cuvânt înainte (prof. dr. Dinu GAVRILESCU).....	9
1. Sectorul agroalimentar în România - mutații structurale multicriteriale comparative	11
Filon TODEROIU	

Introducere.....	11
1.1. “Decuparea” sectorului agroalimentar din economia națională a României.....	11
1.1.1. Sfera de cuprindere a sectorului agroalimentar	11
1.1.2. “Pașii” demersului analitic adoptat.....	12
1.1.3. Cuantificări și rezultate	13
1.1.4. Ierarhizarea bicriterială a subramurilor sectorului agroalimentar	18
1.2. Competitivitatea internă în sectorul agroalimentar românesc.....	20
1.2.1. Delimitări metodologice necesare	20
1.2.2. Ierarhizări multicriteriale la nivel microeconomic.....	21
1.2.3. Rentabilitatea agregată a industriei alimentare	22
1.2.4. Erodarea “puterii de cumpărare” a producției alimentare.....	22
1.3. Concluzii și deschideri.....	23
Anexe.....	25
Bibliografie	31
2. Concentrarea producției agricole - tendințe convergente și divergente cu UE.....	33
Marin POPESCU	
Introducere.....	33
2.1. Concentrarea producției agricole prin creșterea dimensiunii exploatațiilor	34
2.1.1. Evoluția numărului de exploatații și a suprafeței medii în UE și România.....	34
2.1.2. Diminuarea fragmentării suprafețelor de teren și creșterea dimensiunii exploatațiilor în România.....	39
2.1.2.1. Dezvoltarea formelor asociative	39
2.1.2.2. Locul societăților agricole cooperative în agricultura României	42
2.1.2.3. Perspectivele dezvoltării cooperăției agricole	44
2.1.3. Vânzarea-cumpărarea de terenuri agricole.....	47
2.1.4. Arendarea de terenuri agricole	52
2.2. Concentrarea producției prin creșterea mărimii economice a exploatațiilor.....	55
2.3. Decalaje între România, UE și țările componente privind eficiența producției agricole - expresie a gradului diferit de concentrare. Cauze și posibilități de diminuare.....	59
2.3.1. Decalaje privind randamentele utilizării suprafețelor de teren	59
2.3.2. Decalaje privind productivitatea muncii	65
2.3.3. Decalaje cu privire la eficiența utilizării capitalului încorporat în consumurile intermediare	66
2.4. Concluzii	68

3. Economia agroalimentară în România - dimensiunea regională a competitivității interne.....	73
Carmen ȘTEFĂNESCU	
Introducere.....	73
3.1. Abordări metodologice ale conceptului competitivității	73
3.1.1. Definirea conceptului de competitivitate regională	73
3.1.2. Repere și instrumentar metodologic utilizat în comensurarea dimensiunii regionale a competitivității interne a sectorului agroalimentar românesc.....	76
3.2. Dimensiunea regională a competitivității interne a economiei agroalimentare - cuantificări și evaluări	79
3.2.1. Evoluția variabilelor modelului regresional în perioada 1993-'98.....	79
3.2.2. Competitivitatea internă a agriculturii - expresie a gradului de eficiență economică.....	80
3.2.3. Industria alimentară - stadiu incipient al posibilității de comensurare a competitivității interne în profil regional.....	86
3.3. Concluzii și deschideri.....	88
Anexe.....	90
Bibliografie	102
4. Sistemul agroalimentar din România - capacitate de absorbție investițională.....	103
Marius VOICILAȘ	
Introducere.....	103
4.1. Investițiile străine de capital în România	103
4.1.1. Dinamica surselor investiționale după țările de origine	103
4.1.2. Structura investițiilor pe ramuri ale economiei.....	107
4.1.3. Dinamica investițiilor străine directe în sectorul agroalimentar	108
4.1.4. Structura teritorială a investițiilor străine directe.....	113
4.2. Investițiile străine directe în țările în tranziție	115
4.3. Efectele investiționale în plan economic și social	120
4.4. Concluzii	121
Anexe.....	124
Bibliografie	125

Volumul 18

CONDIȚIONALITĂȚI ALE POLITICILOR AGRICOLE ȘI ALIMENTARE

Autori: dr. Dinu GAVRILESCU (coordonator),
Henry GORDON, Emil TEȘLIUC, Cecilia ALEXANDRI,
Cornelia ALBOIU, Ioan DAVIDOVICI, Cristina CIONGA,
Gheorghe HURDUZEU, Gabriel IONIȚĂ,
Jacqueline LEONTE, Daniela GIURCA,
Cristina CIONGA

Studiul efectelor produse de politicile agricole și alimentare practicate în perioada 1990-2000 s-a realizat pe cinci planuri și anume: analiza comparativă a efectelor politicilor agricole în țările în tranziție; analiza efectelor tipurilor de politici practicate; analiza efectelor politicilor agricole asupra "bunăstării alimentare"; proiecția a două scenarii privind adoptarea politicii agricole comunitare și efectele asupra bunăstării; o evaluare asupra tipului de politici pe care trebuie să-l promoveze România. Studiul atrage atenția asupra următoarelor aspecte:

Lipsa unei strategii sectoriale care să impună continuitate, precum și lipsa efectelor de antrenare a creșterii generale a economiei, dublată de instabilitate legislativă, exces de birocrație și întâzieri în programul de reformă în general, privatizare și încurajare a proprietății au făcut ca sectorul să se mențină în urma altor țări candidate la UE.

Politica pe care ar trebui să o promoveze, în continuare, România va trebui să permită dezvoltarea piețelor concurențiale, relansarea procesului investițional și formarea unei structuri agrare performante. Toate acestea pot fi vizibile numai în condițiile relansării celorlalte sectoare ale economiei, măsuri energice de reformă și în special de privatizare ș.a.

Efectele adoptării PAC asupra bunăstării, în cele 2 scenarii prezentate, au evidențiat un câștig cert pentru producători și un dezavantaj pentru consumatori.

Într-un capitol aparte se analizează privatizarea în agricultură, care evidențiază întâzieri importante în privatizarea fermelor de stat și a unor sectoare din amonte și din aval al agriculturii.

CUPRINS

1. Analiza efectelor politicilor agricole în perioada 1990-1999.....	7
Dinu GAVRILESCU, Henry GORDON, Emil TEȘLIUC	
1.1. Agricultură în tranziție – o evaluare comparativă	7
1.2. Etapele tranziției	15
1.2.1. Setea de reformă (Reforma fondului funciar din 1991)	16
1.2.2. 1992-1996: Frica de reformă “mâna forte a statului”	18
1.2.3. După 1997: Momentul adevărului – imperativul reformei.....	21
1.3. O evaluare a celor zece ani.....	24
1.4. Analiza reformelor agricole din perioada 1997-2000	28
1.4.1. Rolul central al ASAL.....	29
1.4.2. Componentele inițiale	32
1.4.3. Efectele	34
Bibliografie	45
2. Efectele adoptării Politicii Agricole Comunitare asupra bunăstării.....	46
Cecilia ALEXANDRI, Cornelia ALBOIU	
Introducere	46
2.1. Consumul și cererea alimentară - evoluții după un deceniu de tranziție.....	46
2.2. Metodologie	49
2.3. Descrierea scenariilor.....	52
2.4. Analiza rezultatelor	56
Concluzii	60
Anexă.....	62
Bibliografie	65
3. Ce politică agricolă trebuie să promoveze România?.....	66
Dinu GAVRILESCU, Ioan DAVIDOVICI, Cristina CIONGA Gheorghe HURDUZEU	
3.1. Evaluarea politicilor agricole: restricții și oportunități	66
3.2. Posibile opțiuni strategice.....	68
3.2.1. Formarea și dezvoltarea piețelor concurențiale	69
3.2.2. Relansarea procesului investițional.....	72
3.2.3. Formarea unei structuri agrare performante	76
3.2.4. Facilitarea procesului de creștere a productivității marginale a resurselor de muncă din zonele rurale	79
Anexă.....	84
Bibliografie	87

---

4. Privatizarea în agricultură	90
Gabriel IONIȚĂ, Jacqueline LEONTE, Daniela GIURCA	
Introducere	90
4.1. Crearea noilor structuri de proprietate funciară	90
4.1.1. Istoria proprietății funciare în România.....	90
4.1.2. Structura fermelor în perioada pretranzicției	94
4.1.3. Reforma agrară și reforma funciară în perioada tranziției.....	100
4.2. Privatizarea sectoarelor din amonte și avalul agriculturii	123
4.2.1. Structura sectoarelor din amonte și avalul agriculturii înainte de reformă	123
4.2.2. Obiectivele privatizării.....	125
4.2.3. Cadrul legal și instrumentele strategiei de privatizare.....	127
4.2.4. Privatizarea întreprinderilor furnizoare de materii prime și servicii.....	132
4.2.5. Privatizarea în industria alimentară	137
4.2.6. Privatizarea întreprinderilor din lanțul distribuție en-gros și en-detail	140
4.3. Evaluarea stadiului privatizării societăților de producție și prelucrare din agricultură	141
4.3.1. Situația sectorului de producție și prelucrare în decembrie 1996	141
4.3.2. Dispozițiile ASAL privind privatizarea	146
4.3.3. Implementarea	150
4.3.4. Investitori strategici	160
4.3.5. Concluzii	163
Bibliografie	165
5. Sistemul statistic al țărilor în tranziție	166
Cristina CIONGA	
5.1. Starea actuală	166
5.2. Domenii prioritare	167
5.2.1. Statistica structurii și tipologiei fermelor	167
5.2.2. Statistica utilizării terenului	168
5.2.3. Statistica producției agricole vegetale	168
5.2.4. Statistica viticulturii și cea a pomilor fructiferi	169
5.2.5. Statistica efectivelor de animale și a producției animaliere	169
5.2.6. Conturile naționale pentru agricultură	169
5.2.7. Statistica forței de muncă din agricultură	169
5.2.8. Statistica prețurilor agricole	170
5.2.9. Modelarea sectorului agricol.....	170
Concluzii	170
Bibliografie	170

Volumul 19

PRIORITĂȚILE POLITICILOR RURALE ROMÂNEȘTI ÎN CONDIȚIILE NEGOCIERII DOSARULUI AGRICOL AL ADERĂRII LA UE

Autori: Violeta FLORIAN (coordonator),
Viorica GAVRILĂ, Mirela RUSALI,
Marioara RUSU, Floarea BORDÂNC,
Dragoș ALEXANDRU

În scopul determinării naturii și funcționalității negocierilor de aderare a României la U.E., cercetările cuprinse în acest volum și-au propus să identifice: caracteristicile specifice ale comunităților rurale și modalitățile strategice de modernizare europeană; diversitatea accentuată a comunităților rurale românești manifestată în profil regional și posibilitatea regionalizării spațiului rural în funcție de criteriile europene; identificarea punctelor de convergență între obiectivele inițiale ale Politicii Agricole Comunitare și cele ale strategiilor și programelor elaborate pentru agricultura românească.

Studiile elaborate reprezintă contribuții la fundamentarea unor elemente conținute în Dosarul Agricol, relevând unele implicații pe care sectorul agrar le are asupra comunităților rurale. În acest sens, cercetările au urmărit: determinarea capacității instituționale și legislative de implementare a programelor de dezvoltare; determinarea capacității economico-sociale a regiunilor rurale și a microregiunilor de a se moderniza și dezvolta în concordanță cu obiectivele politicilor europene.

CUPRINS

Cuvânt înainte.....	11
1. Impactul negocierilor dosarului agricol asupra politicilor rurale românești	13
Violeta FLORIAN (coordonator)	
Introducere	13
1.1. Evaluarea demografică a regiunilor de dezvoltare din perspectiva impactului politicilor agricole și rurale	14
1.1.1. Analiza demografică pe regiuni	14
1.1.2. Analiza structurilor ocupaționale rurale	17
1.1.3. Analiza regională a structurilor economice rurale	22

1.2. Politici și strategii regionale necesare dezvoltării rurale	24
1.3. Eficiența socială a armonizării legislației în condițiile aderării la UE.....	31
Concluzii	35
Bibliografie.....	38
2. Impactul politicilor rurale asupra sectorului agricol	40
Viorica GAVRILĂ	
Introducere	40
2.1. Conceptul de spațiu rural, dezvoltare rurală și regională.....	40
2.2. Politica regională și rurală în perioada de preaderare a României la Uniunea Europeană	41
2.2.1. Caracteristicile spațiului rural.....	42
2.2.2. Agricultură - factor dominant în economia rurală	43
2.2.2.1. Resursele naturale	43
2.2.2.2. Resursele umane	43
2.2.2.3. Structura exploatațiilor agricole	44
2.2.2.4. Mecanizare și chimizare	45
2.2.2.5. Structura culturilor	46
2.2.2.6. Producția animală.....	47
2.2.2.7. Agricultură biologică	47
2.2.3. Cadrul legislativ și instituțional al politicii regionale și rurale	48
2.3. România în perspectiva aderării la Uniunea Europeană	51
2.3.1. Indicatori demoeconomici comparativi: România - UE.....	51
2.3.1.1. Aspecte demografice.....	51
2.3.1.2. Ocuparea populației și șomajul	52
2.3.1.3. Educația.....	53
2.3.1.4. Nivelul productivității muncii	53
2.3.2. Noi orientări în politica agricolă a Uniunii Europene.....	54
2.3.3. Politica de sprijinire a producătorilor agricoli din România.....	58
Concluzii	59
Bibliografie.....	61
3. Politici rurale de preaderare – aspecte instituționale și legislative.....	63
Mirela RUSALI	
Introducere	63
3.1. Cadrul politic pentru dezvoltarea rurală	63
3.2. Sistemul instituțional și legislativ	65
3.2.1. Structuri instituționale implicate în dezvoltarea rurală	65
3.2.1.1. Instituții publice	65
3.2.1.2. Societatea civilă.....	67

3.3. Instrumente ale politicii de preaderare	68
3.3.1. Instrumente financiare	68
3.3.1.1. Programe de sprijin cu finanțare comunitară	68
3.3.1.2. Programe finanțate din alte surse externe	73
3.3.2. Instrumente legislative	73
3.3.2.1. Reglementări naționale privind implementarea Programului SAPARD	73
3.3.2.2. Proceduri bugetare la nivel național	76
Concluzii	76
Anexă.....	78
Bibliografie.....	83
4. Eterogenitatea regională și politici de dezvoltare rurală.....	85
Marioara RUSU	
Introducere	85
4.1. Ruralul într-o economie globală	85
4.2. Regiunea - element fundamental în dezvoltarea rurală: definiții, abordări, clasificări.....	86
4.3. Contextul regional al dezvoltării rurale în România	89
4.4. Modalități de abordare a politicii rurale	90
4.5. Evoluția politicii rurale.....	92
4.6. Obiective prioritare și instrumente financiare de susținere a politicilor rurale.....	96
4.7. Necesitatea politicilor regionale de dezvoltare a comunităților rurale.....	98
Bibliografie	100
5. Impactul programelor de sprijin al reformei agrare și al celor trei instrumente financiare de preaderare – SAPARD, ISPA și PHARE – asupra problematicii dezvoltării rurale în România	101
Floarea BORDÂNC	
5.1. Gradul de similitudine între problematica dezvoltării rurale naționale și cea comunitară.....	101
5.1.1. Contextul general al demersului științific	101
5.1.2. Problematika dezvoltării spațiului comunitar - obiectivul de bază al politicilor structurale și de amenajare a teritoriului	102
5.1.2.1. Problematika dezvoltării spațiului comunitar în general.....	102
5.1.2.2. Contextul general al dezvoltării rurale în spațiul comunitar ...	103
5.1.3. Problematika spațiului rural comunitar	111
5.1.3.1. Unitate și diversitate în abordarea dezvoltării rurale. Posibile convergențe între nivelul național și cel european	111
5.1.3.2. Definiție și caracteristici (Recomandarea 1296/1996)	112
5.1.3.3. Funcțiile spațiului rural.....	113

5.1.3.4. Metodologia de determinare și identificare a spațiului rural european.....	114
5.1.3.5. Constrângeri și disfuncționalități specifice spațiului rural comunitar	115
5.1.3.6. “Dezvoltarea rurală” - una dintre prioritățile noii Politici Agricole Comune (PAC).....	116
5.1.4. Zone rurale defavorizate.....	119
5.1.5. Identificarea problematicii de dezvoltare a spațiului rural în România	120
5.1.5.1. Dimensiunea fizică și administrativă a spațiului rural. Favorabilitatea și restrictivitatea condițiilor de mediu	121
5.1.5.2. Starea sociodemografică a resurselor umane	123
5.1.5.3. Contextul macroeconomic al dezvoltării rurale. Discrepanțe între potențialul economic și gradul de valorificare a acestuia	124
5.1.5.4. Starea deficitară a serviciilor	127
5.1.6. Delimitări preliminare ale zonelor rurale defavorizate-subdezvoltate	127
5.1.6.1. Inițiative legislativ-administrative	127
5.1.6.2. Delimitări preliminare ale zonelor rurale defavorizate-subdezvoltate	131
5.2. Procesul de ajustare, redresare și modernizare a unor structuri ale spațiului rural, sub incidența instrumentelor financiare de preaderare	136
5.2.1. Instrumentele financiare de preaderare - “precursorii fondurilor structurale”	136
5.2.1.1. Programul PHARE reorientat	136
5.2.1.2. Instrumentul structural de preaderare (ISPA)	137
5.2.1.3. Programul special de măsuri de sprijin pentru preaderare în agricultură și dezvoltare rurală (SAPARD)	137
5.2.2. SAPARD-ul - programul de bază în susținerea procesului de adaptare a structurilor agricole și a zonelor rurale la standarde europene.....	138
5.2.2.1. PNADR - documentul justificativ în accesarea Programului SAPARD	139
5.2.2.2. Modul de susținere a politicii naționale de dezvoltare rurală prin Programul SAPARD	142
Bibliografie	145
6. Politici ocupaționale rurale – condiționalități specifice României	146
Dragoș ALEXANDRU	
Introducere	146
6.1. Analiza structurală a populației ocupate în mediul rural	146
6.2. Populația ocupată în agricultură.....	149

6.3. Structura pe categorii de vârstă a populației ocupate în mediul rural.....	151
6.4. Structura pe sexe a populației ocupate în agricultură.....	154
6.5. Perspectivele populației ocupate în mediul rural	155
Bibliografie.....	157

Volumul 20

IMPACTUL POLITICILOR AGRICOLE ASUPRA GOSPODĂRIEI RURALE

Autori: Marioara RUSU (coordonator),
Emil TEȘLIUC, Lucia LUCA, Camelia TOMA,
Simona LUBIENIECHI, Luiza TOMA

Studiile cuprinse în acest volum analizează dimensiunile principale ale gospodăriei rurale – demografice, economice, sociale, ecologice – cu scopul de a prezenta diversitatea problemelor cu care acestea s-au confruntat în perioada de tranziție.

Conținutul volumului este subsumat analizei gospodăriei rurale în perspectiva transformării sale în exploatare familială competitivă, în relație cu schimbările intervenite în mediul social și economic după anul 1989 și în special după anul 1996.

Cercetările bazate atât pe studii de teren, cât și pe analize economice și statistice au condus la următoarele concluzii:

- agricultura practică de gospodăriile rurale a rămas în mod preponderent una de subzistență, departe de a funcționa după mecanismele specifice economiei de piață;
- pentru a se apăra împotriva șocurilor macroeconomice, sectorul țărănesc a recurs la sporirea autarhiei ;
- au apărut modificări comportamentale în direcția economiei de piață: (a) specializarea în creșterea șeptelului, (b) sporirea tranzacțiilor cu terenuri, și a ponderii terenurilor ce fac obiectul acestor tranzacții, (c) acumularea de active productive și șeptel. În paralel cu agricultura de subzistență a funcționat (la cote relativ reduse) și agricultura antreprenorială.

Demersurile întreprinse conduc la concluzia că înființarea și consolidarea structurii agricole familiale și modernizarea fermelor necesită o strategie coerentă și susținută, care să asigure organizarea sistemului de credit, să promoveze progresul tehnico-științific, să sprijine reglarea și organizarea piețelor agricole, să fundamenteze programe de protecție socială și dezvoltare rurală, menite să asigure creșterea veniturilor producătorilor agricoli și constituirea unor structuri agrare competitive.

CUPRINS

Cuvânt înainte.....	11
1. Evoluția gospodăriei rurale (anchetă de teren)	13
Marioara RUSU (coordonator)	
Introducere	13
1.1. Aspecte metodologice	13
1.2. Populație, ocupare, venituri.....	13
1.3. Proprietate, exploatare, tranzacții funciare.....	17
1.4. Producția agricolă și utilizarea factorilor de producție.....	19
1.5. Comercializare și autoconsum	22
1.6. Investițiile în gospodăriile rurale	22
1.7. Antreprenorii agricoli	23
1.8. Perceperea măsurilor Programului ASAL	25
Concluzii	26
Bibliografie.....	27
2. Dinamica comportamentului comercial al gospodăriilor rurale	28
Emil TEȘLIUC	
Introducere	28
2.1. Economia României: prezentare a realităților	29
2.1.1. Performanța macroeconomică	29
2.1.2. Performanța sectorială.....	31
2.1.3. Sectorul gospodăriilor în timpul reformelor sectorului agricol	32
2.2. Veniturile și bunăstarea în mediul rural în perioada Programului ASAL.....	32
2.2.1. Venit, consum și aport caloric.....	32
2.2.2. Sărăcia și tendințele inegalității	35
2.2.3. Corelații ale consumului populației pe echivalent adult.....	37
2.2.4. Active rurale.....	39
2.2.5. Sistemul de protecție socială: extindere, acoperire și capacitate de a-i asista pe săraci	45
2.2.6. Măsuri sociale legate de reformele agricole: subvenția la pâine.....	47
2.2.7. Ajustarea pensiilor țăranilor	50
Bibliografie.....	58
3. Eficiența transferurilor nerambursabile pentru susținerea producătorilor agricoli (analiza schemei de cupoane).....	59
Lucian LUCA	
Introducere	59
3.1. Proiectarea schemei.....	59

3.2. Aranjamentele instituționale și costurile administrării sistemului	62
3.3. Probleme de implementare	63
3.4. Bonurile de motorină	65
3.5. Impactul cupoanelor asupra utilizării inputurilor în micile exploatații	66
Bibliografie.....	70
4. Problemele adaptabilității economice a fermelor familiale	71
Camelia TOMA	
Introducere	71
4.1. Mediul economic de piață - obiective, atribute, structuri	72
4.1.1. Obiectivele mediului economic de piață	72
4.1.2. Atributele mediului economic de piață.....	72
4.1.3. Structurile mediului economic de piață.....	73
4.2. Adaptabilitatea fermei familiale la mediul economic de piață	74
4.2.1. Organizarea și funcționarea exploatațiilor agricole fără personalitate juridică	75
4.2.2. Anchetă în gospodăriile din comuna Tărtășești	77
4.2.3. Organizarea exploatațiilor agricole de tip asociativ - una din formele de adaptabilitate economică a agriculturii familiale.....	80
4.2.3.1. Asociațiile familiale	80
4.2.3.2. Societățile agricole cu personalitate juridică (SA).....	82
Anexe.....	86
Bibliografie.....	95
5. Calitatea vieții rurale – disparități rural-urban.....	96
Simona LUBIENIECHI	
Introducere	96
5.1. Structura veniturilor	96
5.2. Structura cheltuielilor	101
5.3. Consumul alimentar	103
Bibliografie.....	107
6. Starea gospodăriei rurale și efectul asupra mediului – studiu de caz.....	108
Luiza TOMA	
Introducere	108
6.1. Metodologie	108
6.1.1. Sondajul socioeconomic.....	108
6.1.2. Analiza selectivă a indicatorilor de agromediu	109
6.1.3. Preferințele societale. Un exercițiu econometric	110
6.2. Rezultate	112
6.2.1. Caracteristicile socioeconomice ale gospodăriei agricole.....	112
6.2.2. Resursele financiare ale gospodăriei agricole.....	115

6.2.3. Managementul agricol și mediul	116
6.2.4. Consumul de inputuri agricole	117
6.2.5. Preferințele societale. Rezultatele analizei logit	117
6.2.6. Estimarea impactului activităților agricole și nonagricole asupra mediului	118
6.2.6.1. Calitatea solului	118
6.2.6.2. Calitatea apei.....	118
Unele concluzii	120
Anexă.....	121
Bibliografie.....	123

Volumul 21

ZONELE LIBERE ȘI PARCURILE INDUSTRIALE DIN PERSPECTIVA INTEGRĂRII ECONOMICE

Autor: dr. Virginia CÂMPEANU

Obiectivul studiului îl reprezintă relevarea unor elemente strategice de dezvoltare pe termen mediu a zonelor libere (ZL) și a parcurilor industriale (PI) în România, reieșite din experiențele de succes realizate pe plan mondial și în conformitate cu normele Uniunii Europene în domeniul ajutoarelor de stat. Cercetarea a avut ca *obiectiv inițial* analiza cadrului mondial și european de desfășurare a activităților în zonele libere, ca promotoare a schimburilor economice internaționale, cu relevarea unor elemente strategice de dezvoltare pe termen mediu a zonelor libere în România, în conformitate cu practicile internaționale și cu normele europene.

În timp ce *în România tendința este de a dezvolta zone libere comerciale*, cu rol de tranzit sau depozitare și cu valoare adăugată mică, pe plan mondial există o tipologie diversificată a zonelor libere, care au evoluat în timp, de la simplele zone libere comerciale sau Porto franco la forme complexe, de *zone libere industriale de export și parcuri industriale*. În aceste condiții s-a impus analiza cadrului legislativ de desfășurare a activităților economice în zonele libere și în parcurile industriale din România, cu relevarea compatibilităților și incompatibilităților între politica românească și cea a Uniunii Europene în domeniul concurenței și ajutorului de stat, precum și a considerațiilor privind adoptarea unor elemente strategice pe termen mediu în domeniul zonelor libere și parcurilor industriale.

Practic, studiul a abordat elemente de politică industrială, comercială și politică a concurenței într-o zonă de interes pentru legislativ, executiv, ca și pentru investitorii străini și cei autohtoni.

CUPRINS

Introducere.....	9
1. Zonele libere pe plan mondial	11
1.1. Tipologia zonelor libere pe plan mondial.....	11
1.2. Tipologia posibilă a zonelor libere din România.	13
1.3. Tipul de industrii atrase în ZLIE.....	14

1.4. Avantaje acordate în practica internațională pentru atragerea investițiilor străine directe și a companiilor transnaționale în zonele libere.....	15
2. Corporațiile transnaționale și dezvoltarea zonelor libere industriale.....	19
2.1. Topul primelor 25 de corporații transnaționale din Europa Centrală și de Est	20
2.2. Strategii de integrare ale corporațiilor transnaționale și sisteme corporatiste de producție	20
2.3. Impactul corporațiilor transnaționale asupra țărilor gazdă	21
2.4. Corporațiile transnaționale în zonele libere industriale de export	23
2.5. Natura și originea corporațiilor transnaționale din zonele libere	23
2.6. Zonele libere industriale de export - premergătoare ale dezvoltării exporturilor țărilor în dezvoltare.	24
2.7. Impactul economic al corporațiilor transnaționale și al investițiilor străine directe din zonele libere	25
3. Tendințe în dezvoltarea Zonelor Libere din România	32
3.1. Experiența României în dezvoltarea zonelor libere	32
3.2. Cadrul legal al zonelor libere din România în perioada de tranziție	33
3.3. Amenajarea zonelor libere din România	33
3.4. Dimensiunea comparativă a zonelor libere din România.....	34
3.5. Avantajele oferite de România investitorilor străini din zonele libere.....	35
3.6. Reglementări vamale și evidența mărfurilor aflate în zonele libere din România.....	36
3.7. Stimulente guvernamentale acordate în zonele libere din România	37
3.8. Comparații între condițiile și stimulentele oferite în zonele libere de România și alte țări	38
4. Tendințe ale dezvoltării parcurilor industriale în România. Comparații internaționale	42
4.1. Cadrul legal pentru înființarea parcurilor industriale în România	42
4.2. Facilități pentru investitorii din parcurile industriale din România	43
4.3. Comparații între condițiile și stimulentele oferite de România și alte țări investitorilor din parcurile industriale	44
5. Reglementarea ajutoarelor de stat în Uniunea Europeană.....	50
5.1. Reglementarea ajutoarelor de stat în Uniunea Europeană.....	50
5.2. Favorizarea anumitor întreprinderi	51
5.3. Cadrul de reglementări multisectoriale ale ajutorului regional pentru marile proiecte de investiții în UE.	57
5.4. Considerente privind compatibilitatea politicii concurenței, inclusiv a ajutorului de stat, cu politica industrială în UE.....	59
5.5. Poziția UE față de aplicarea legii ajutorului de stat în țările candidate	60
6. Ajutoarele de stat și parcurile industriale în România	62

6.1. Conceptul de ajutor de stat în România	62
6.2. Impactul probabil al retragerii stimulentele fiscale asupra investitorilor din parcurile industriale din România	63
Anexe	65
Referințe bibliografice	68

Volumul 22

CERCETARE-DEZVOLTARE-INOVAR ȘI SOCIETATEA INFORMAȚIONALĂ

Autori: acad. Mihai DRĂGĂNESCU, acad. Florin FILIP,
acad. Marius PECULEA, dr. Steliana SANDU,
dr. Maria POENARU

În acest volum sunt cuprinse următoarele patru studii:

Studiul *Globalizarea și societatea informațională (de acad. Mihai Drăgănescu)*, subliniază că globalizarea are caracter inevitabil întrucât este o consecință firească a societății informaționale. Principalul vector al trecerii de la societatea informațională la societatea cunoașterii este considerat cartea electronică. Pentru România, îmbinarea imediată a cerințelor pentru dezvoltarea societății informaționale cu cele privind societatea cunoașterii, este un lucru posibil și cu efecte economice importante.

Capitolul *Către o economie a culturii și o infrastructură informațională intelectuală (de acad. Florin Filip)*, dezvoltă o viziune nouă asupra convergenței dintre evoluția instituțiilor culturale, depozitare de cunoștințe și valori artistice și cele ale tehnologiilor informatice și de comunicații, în condițiile creării unei economii a culturii, ca parte a unei societăți globalizate, bazate pe cunoaștere. Sunt identificați principalii actori și decizii-cheie și sunt prezentate câteva scenarii posibile, condiționate de evoluțiile necontrolabile și imprevizibile ale unor factori de context.

Studiul privind *Priorități ale Cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și inovării din România în perspectiva integrării în UE (de dr. Steliana Sandu și dr. Maria Poenaru)* evaluează starea actuală a sistemului C-D-I din România în context European, în vederea relevării măsurii în care aceste activități, furnizoare importante de cunoștințe, au rol de factor dinamizator al creșterii economice și sunt compatibile cu structurile și tendințele înregistrate pe plan internațional și cu cerințele impuse de procesul integrării europene. În acest demers s-a ținut seama de obiectivul cuprins în agenda UE privind restructurarea sistemului C-D-I și creșterea performanțelor sale, în scopul reducerii decalajelor de productivitate și competitivitate care există între UE și competitorii săi internaționali, SUA și Japonia. Studiul se axează pe două aspecte esențiale: selectarea și implementarea priorităților în C-D din România, cu scopul de a evidenția măsura în care evoluțiile din știință și tehnologie sunt concordante cu obiectivele strategiilor de dezvoltare economico-socială și cu tendințele de globalizare; integrarea României în Spațiul de Cercetare European, cu atenție specială pe Sistemul Național de Inovare, ca punct forte pentru relansarea economică și asigurarea premiselor necesare reducerii decalajelor de competitivitate dintre România și țările UE.

Capitolul privind *Valorificarea cercetării științifice în industrie (de acad. Marius Peculea)* relevă factorii care stimulează aplicarea industrială a rezultatelor

cercetării științifice, pe exemplul programului “apei grele”, parte componentă a Programului Național Nuclear.

CUPRINS

1. Globalizarea și societatea informațională.....	7
Acad. Mihai DRĂGĂNESCU	
1.1. Inevitabilitatea globalizării	7
1.2. Consecințele globalizării.....	9
1.3. Cartea electronică, fenomen informațional cu caracter global în societatea cunoașterii	11
1.4. Societatea cunoașterii. Ce putem spera?	12
1.5. Concluzii	14
Note și referințe bibliografice.....	16
2. Către o economie a culturii și o infrastructură informațională intelectuală.....	19
Acad. Florin Gh. FILIP	
2.1. Introducere	19
2.2. Context internațional	20
2.3. Dezvoltarea unei viziuni cu privire la ȘI-SC în România de pe pozițiile temei abordate	23
2.4. Formularea preliminară a unor opțiuni	24
2.5. Concluzii	25
Bibliografie.....	27
3. Priorități ale cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și inovării din România în perspectiva integrării în UE.....	31
Dr. Steliana SANDU, dr. Maria POENARU	
3.1. Selectarea și implementarea priorităților	32
3.2. Prioritățile C-D din România în context european.....	42
3.3. Sistemul Național de Inovare	55
Referințe bibliografice.....	66
4. Studiu de caz. Valorificarea cercetării științifice în industrie	69
Acad. Marius PECULEA	
Bibliografie.....	76

Volumul 23

DEZVOLTAREA REGIONALĂ ȘI INTEGRAREA EUROPEANĂ

Autori: conf. dr. Dorin JULA, conf. dr Nicoleta JULA,
prof. dr. Dorel AILENEI, lect. univ. Ananie GÂRBOVEAN,
dr. Gabriela FRENTZ, dr. Victor PLATON,
drd. Daniela ANTONESCU, dr. Carmen Beatrice PĂUNA,
Ileana DUMITRESCU

Lucrarea este constituită din cinci studii, după cum urmează :

- **Competitivitatea și dezechilibrele regionale** (autori: Dorin Jula, Nicoleta Jula, Dorel Ailenei și Ananie Gârbovean), care prezintă principiile politicii de dezvoltare regională și de amenajare a spațiului, regulile elaborării strategiilor regionale și principalele repere ale acestor politici. De asemenea, identifică factorii de impact asupra proceselor economice la nivel regional, analizează factorii de competitivitate și prezintă unele scenarii care evidențiază elementele cu impact pozitiv asupra dezvoltării regionale.
- **Politica de dezvoltare regională în România** (autor: Gabriela Frentz), înfățișează situația actuală a cadrului legal și instituțional al politicii de dezvoltare regională în România. Politica de dezvoltare regională din UE are la bază solidaritatea financiară a statelor membre dată fiind contribuția substanțială a acestora la rezolvarea problemelor regionale. Ca urmare a procesului de extindere, UE se solidarizează și cu statele candidate în acest domeniu prin alocarea unor fonduri nerambursabile în vederea preluării și aplicării aquisului comunitar. Abordarea în acest studiu a problematicii zonelor defavorizate precum și a zonelor transfrontaliere întregeste imaginea de ansamblu a dezvoltării regionale în România.
- **Instituții și mecanisme ale politicii de dezvoltare regională în România; evoluții și tendințe** (autori: Victor Platon și Daniela Antonescu) realizează o trecere în revistă a modului în care au evoluat și s-au modificat legislația, instituțiile, instrumentele politicii de dezvoltare regională în România. De asemenea, sunt redată reacțiile și părerea Uniunii Europene (Raportul pe anul 2001) cu privire la progresele făcute de România în acest domeniu. Pe baza analizei critice, studiul oferă, în final, o serie de propuneri de îmbunătățire a procesului de dezvoltare regională în România, avându-se în vedere contextul general actual și cerințele rezultate din aquis-ul în acest domeniu.
- **Aspecte ale profilului industrial regional în perioada de preaderare a României la UE**, (autori: Carmen Beatrice Păuna și Ileana Dumitrescu)

redă principalele aspecte ale repartizării pe regiuni a industriei românești. Regiunile sunt caracterizate din punctul de vedere al potențialului lor economic (natural, uman etc.), potențial privit din perspectiva dezvoltării regionale industriale.

- Ultimul capitol (*autor: Dorel Ailenei*) reprezintă un studiu de caz privind zona Munților Apuseni. Acesta pune în evidență caracteristicile principale ale zonei, precum și existența unor poli de dezvoltare economică.

CUPRINS

1. Competitivitatea și dezechilibrele regionale.....	7
Dorin JULA, Nicoleta JULA, Dorel AILENEI, Ananie GÂRBOVEAN	
1.1. Principii ale politicilor de dezvoltare regională	8
1.2. Principii ale analizei spațiului amenajat.....	16
1.3. Reguli generale privind elaborarea strategiilor regionale.....	17
1.4. Dezechilibrele regionale	18
1.5. Competitivitatea regională.....	26
2. Politica de dezvoltare regională în România	36
Gabriela FRENTZ	
2.1. Necesitatea existenței unei politici de dezvoltare regională.....	36
2.2. Etapele procesului de elaborare și implementare a politicii de dezvoltare regională în România, în vederea aderării la UE.....	37
2.3. Instrumente financiare pentru realizarea politicii regionale.....	41
2.4. Obiectivele politicii regionale	42
2.5. Planul național de dezvoltare regională - instrument al politicilor regionale	43
2.6. Concentrarea fondurilor - principiu de bază în acordarea fondurilor UE pentru dezvoltare regională	50
2.7. Programul Phare – componenta Coeziune economică și socială (CES).....	53
3. Instituții și mecanisme ale politicii de dezvoltare regională în România; evoluții și tendințe	57
Victor PLATON, Daniela ANTONESCU	
3.1. Introducere	57
3.2. Evoluții ale cadrului legal.....	58

3.3. Instituții implicate în dezvoltarea regională	63
3.4. Opinia Comisiei Europene privind "Dosarul dezvoltării regionale" în România.....	67
3.5. Rațiuni pentru îmbunătățirea legislației dezvoltării regionale în România: Capitolul 21 și acquis-ului comunitar	69
3.6. Propuneri pentru îmbunătățirea politicii de dezvoltare regională, pe termen scurt.....	71
3.7. Concluzii	73
Bibliografie.....	77
4. Aspecte ale profilului industrial regional în perioada de preaderare a României la UE	79
Carmen Beatrice PĂUNA, Ileana DUMITRESCU	
4.1. Introducere	79
4.2. Repartizarea teritorială a industriei în țara noastră	81
5. Studiu de caz – Zona Munților Apuseni	89
Dorel AILENEI	
5.1. Caracterizarea zonei Munților Apuseni	89
5.2. Poli de dezvoltare economică în zona Munților Apuseni	91

Volumul 24

COMPETITIVITATEA AGRICULTURII ȘI INTEGRAREA ÎN UE

Autori: dr. Luminița CHIVU, dr. Constantin CIUTACU,
dr. Valeriu IOAN-FRANC, dr. Marin CONSTANTIN

În cuprinsul studiului și-au găsit un loc distinct două capitole:

Primul capitol, *Suprapopulația agrară și efectele sale economice*, este axat pe analiza impactului suprapopulației asupra poziționării agriculturii în economia românească și cea europeană. Analizele au relevat o poziție stagnant nefavorabilă a agriculturii din ultimele decenii: producția agricolă de subsistență și suprapopulația sunt adversarii competitivității. Pe fondul reducerii puterii de cumpărare a veniturilor, consumul final al populației se naturalizează; partea vânzărilor de mărfuri în consumul total scade aproape permanent; vânzările de bunuri agroalimentare își reduc ponderea în totalul vânzărilor și în consumul final iar o mare parte din acestea provin din import.

Al doilea capitol, *Competitivitatea agriculturii românești în context european*, scoate în evidență atât decalajele de productivitate și competitivitate, cât și unii din factorii care le determină persistența sau evoluția și durabilitatea istorică. Analizele și evaluările sunt realizate din perspectiva politicilor agricole comunitare (PAC) și din cele ale României din ultimul deceniu în contextul decalajului tehnic și economic pe care România îl prezintă în raport cu țările Uniunii. Diferențele sensibile instituționale și realitățile naționale în materie de prețuri, venituri, tradiții – mentalități etc., probează numeroase asimetrii, o defazare și o desincronizare, între generația actuală de politici și mecanisme utilizate în țările occidentale și propuse a fi transpuse în România prin acquis-ul comunitar.

CUPRINS

1. Suprapopulația agrară și efectele sale economice	7
1.1. Preliminarii.....	7
1.2. Suprapopulația agrară din România în context european	8
1.3. Impactul suprapopulației agrare asupra poziționării agriculturii în economia românească	12
1.4. Competitivitatea agriculturii și suprapopulația agrară	20

---

2. Competitivitatea agriculturii românești în context european	27
2.1. Competitivitatea – concept și criterii.....	27
2.2. Indicatori ai competitivității producției agricole.....	35
2.2.1. Indicatori ai scării și volumului resurselor producției agricole (inputul agricol)	34
2.2.2. Indicatori de densitate.....	37
2.2.3. Indicatori de scară și volum (valoare) ai producției agricole (outputul agricol).....	39
2.2.4. Indicatori ai competitivității producției agricole	40
2.3. Evaluarea competitivității producției agricole românești comparativ cu țări din Uniunea Europeană	44
2.3.1. Nivelul și dinamica indicatorilor de resurse ale agriculturii	42
2.3.2. Indicatori de densitate.....	57
2.3.3. Indicatori de scară și de volum ai producției agricole.....	65
2.3.4. Indicatori propriu-ziși de rezultate.....	75
Bibliografie selectivă.....	97

Volumul 25

FUNDAMENTAREA POLITICILOR DE DEZVOLTARE REGIONALĂ. ANALIZA SWOT ȘI COOPERAREA TRANSFRONTALIERĂ

Autori: dr. Victor PLATON,
dr. Constantin CIUTACU

Lucrarea a urmărit completarea inventarului de instrumente folosite în analiza regională ca o metodă deosebit de utilă, numită analiza SWOT. Prima parte a studiului prezintă cadrul teoretico-metodologic pentru aplicarea acestei metode la nivel regional, precum și tehnica de utilizare a acesteia. În a doua parte este abordată cooperarea transfrontalieră în contextul politicii UE de dezvoltare regională. În cadrul acestei secțiuni sunt analizate problemele specifice regiunilor de frontieră, precum și posibilitățile de soluționare a acestora. În ultima parte este analizată situația regiunii de cooperare transfrontalieră România-Ungaria. Este avută în vedere dezvoltarea urbană în această zonă, precum și caracteristicile sistemului urban regional. De asemenea, este utilizată analiza SWOT pentru identificarea punctelor slabe, precum și a celor forte, a amenințărilor și oportunităților. Studiul se încheie cu propuneri privind obiectivele strategice de dezvoltare economică a regiunii și de cooperare transfrontalieră România-Ungaria.

CUPRINS

Introducere.....	7
1. Cadrul teoretico-metodologic pentru dezvoltarea analizei SWOT la nivel regional	9
1.1. Considerații generale privind analiza SWOT	9
1.2. Conținutul orientativ al analizei.....	11
1.3. Etapele metodologice ale soluționării disfuncțiilor; locul analizei SWOT.....	11
1.4. Metode curente pentru identificarea disfuncționalităților.....	14
2. Tehnica analizei SWOT	17
2.1. Elemente conceptuale	17
2.2. Planul analizei SWOT	18
2.2.1. Analiza mediului intern.....	18
2.2.2. Analiza mediului extern.....	19

2.2.3. Analiza propriu-zisă	20
2.3. Concluzii privind analiza SWOT	21
3. Cooperarea transfrontalieră și dezvoltarea economică prin prisma politicilor europene	23
3.1. Probleme specifice regiunilor de frontieră	23
3.2. Programe și măsuri eligibile care să soluționeze problemele din regiunile transfrontaliere	24
4. Analiza SWOT la nivelul Regiunii de Cooperare Transfrontalieră cu Ungaria	28
4.1. Considerații generale privind Regiunea de Cooperare Transfrontalieră cu Ungaria	28
4.2. Dezvoltarea urbană în RCTU	30
4.2.1. Creșterea urbană în regiunea transfrontalieră	30
4.2.2. Prevederi ale Planului de Amenajare a Teritoriului Național	33
4.2.3. Alte caracteristici ale sistemului urban regional	34
4.3. Analiza SWOT pe sectoare	36
5. Propuneri privind obiectivele strategice de dezvoltare economică a RCTU.....	48
6. Studiu de caz: Starea calității factorilor de mediu și factori de poluare în RCTU.....	56
6.1. Introducere	56
6.2. Starea calității factorului de mediu aer	56
6.2.1. Poluanții gazoși, pulberile în suspensie și pulberile sedimentabile.....	57
6.2.2. Precipitațiile cu caracter acid.....	58
6.2.3. Poluarea sonoră	58
6.3. Starea calității factorului de mediu apă	59
6.3.1. Apele de suprafață.....	59
6.3.2. Sistemul informațional și de monitoring.....	61
6.3.3. Calitatea apelor uzate evacuate	62
6.4. Starea calității factorului de mediu sol.....	63
6.5. Gestiunea deșeurilor	64
6.6. Pădurile	67
6.7. Arii protejate	69
6.8. Concluzii privind starea mediului.....	71
7. Anexe	73
8. Bibliografie	93

Volumul 26

TENDINȚE ÎN REGLEMENTAREA MULTILATERALĂ A FLUXURILOR INTERNAȚIONALE DE SERVICII ȘI DE INVESTIȚII STRĂINE DIRECTE. INCIDENTE ASUPRA INTEGRĂRII ROMÂNIEI ÎN UE

Autori: dr. Agnes GHIBUȚIU (coordonator),
Anda MAZILU, Sarmiza PENCEA,
Mădălina BOUREANU, Voicu BOȘCAIU

Sub impactul noilor tehnologii din domeniul informației și telecomunicațiilor, serviciile și investițiile străine directe (ISD) au ajuns să fie plasate în miezul proceselor de globalizare și, implicit, în centrul proceselor de ajustare structurală care au loc la nivel european și global.

Lucrarea urmărește patru obiective. În primul rând, explorează interfața servicii-ISD și procesul accelerat de internaționalizare a serviciilor, demonstrând că, pentru a beneficia de noile oportunități din economia globală - inclusiv de comerțul electronic -, țările au nevoie de infrastructuri eficiente de servicii și de acces la rețelele producției internaționale controlate de CTN. În al doilea rând, aduce argumente în sprijinul nevoii de a eficientiza sectoarele naționale de servicii prin implementarea de reforme vizând reglementarea și deschiderea piețelor de servicii prin liberalizarea comerțului și a fluxurilor de ISD. În al treilea rând, reliefează provocările pe care le ridică actualele negocieri multilaterale din domeniul serviciilor sub egida OMC pentru România, prin prisma procesului de integrare în UE. Și, în fine, studiul analizează modul în care au fost internalizate în economie noile cerințe ale cooperării internaționale în sfera serviciilor și a ISD, formulând recomandări de politică economică menite să consolideze sectorul de servicii și să sporească participarea sa la economia globală, atât prin intermediul comerțului, cât și al fluxurilor de ISD.

CUPRINS

1. Introducere	5
2. Interfața dintre servicii și ISD	7
2.1. Dinamismul susținut al producției internaționale controlate de CTN	7

2.2. Activitățile de servicii: componenta dominantă a producției internaționale.....	9
2.3. Interfața dintre servicii și ISD.....	11
3. Provocările ridicate de evoluțiile din domeniul serviciilor și al ISD.	
Reacțiile pe plan internațional	14
3.1. Reformele promovate în plan național în sectorul de servicii	15
3.2. Liberalizarea regimurilor naționale vizând ISD	17
4. Preocupările vizând reglementarea multilaterală a fluxurilor de servicii și de ISD	18
5. Realitățile economice românești și tendințele internaționale din spațiul serviciilor și al ISD.....	21
6. Incidențe ale participării României la GATS/OMC în contextul procesului de integrare în UE	25
6.1. Participarea României la GATS: Runda Uruguay	25
6.2. Noile demersuri de liberalizare a serviciilor sub auspiciile OMC	27
6.3. România și GATS-2000	29
7. Avantajele participării României la GATS/OMC: multilateralism versus regionalism.....	33
8. Concluzii și recomandări de politică economică	35
Anexe.....	41
Bibliografie	55

Volumul 27

LIBERALIZAREA, INTEGRAREA ȘI SISTEMUL INDUSTRIAL

Autor: acad. Aurel IANCU

Se analizează procesul de liberalizare a comerțului exterior în conformitate cu Acordul de asociere încheiat între România și UE în anul 1993. Întrucât liberalizarea a fost mult mai rapidă decât procesul de restructurare a industriilor, această lipsă de sincronizare, alături de alte cauze, a produs o dezintegrare rapidă a sistemului industrial, fapt ce a condus la scăderea dramatică a activităților și a nivelului de competitivitate al întreprinderilor românești pe piața internă și pe cea internațională.

În studiu se subliniază că în domeniul schimburilor comerciale s-a realizat un grad ridicat de integrare a economiei românești pe piața unică europeană. Aceasta a constituit un factor pozitiv pentru procesul de regenerare a sistemului industrial din România. Din păcate, însă, acest proces se bazează, în mare măsură, pe o evoluție defavorabilă a structurii industriei românești exprimată prin două categorii de procese desfășurate simultan: 1) fragmentarea producției prin dezintegrarea filierelor de producție și tehnologice verticale; 2) creșterea ponderii ramurilor cu consum mare de muncă ieftină și cu nivel de calificare scăzut, paralel cu diminuarea ponderii ramurilor bazate pe consum ridicat de capital și pe tehnologii înalte. O modificare a tendinței de deteriorare a structurii nu este posibilă dacă ne vom baza numai pe forțele pieței libere, mai ales în condițiile unei economii periferice și mai puțin dezvoltate cum este cea a României și a unui nivel de competitivitate ridicat al firmelor europene.

Luând ca reper practicile și realitățile actuale din economia țărilor europene, în studiu se subliniază necesitatea adoptării unei politici industriale active și selective (alături de unele acțiuni de tip neutral) care să asigure dezvoltarea unei economii cu o structură industrială modernă și eficientă. Aceasta implică aplicarea unei politici industriale de stimulare a unor industrii strategice alese pe baze multicriteriale, cu respectarea normelor UE, a cerințelor pieței unice europene, precum și a principiilor avantajului competitiv.

CUPRINS

Cuvânt înainte.....	7
Capitolul 1	
România între liberalism și protecționism.....	11

1.1. Introducere	11
1.2. Dimensiunea dezechilibrului economic extern	13
1.3. Principalii pași ai deschiderii pieței.....	15
1.4. Elemente pentru reconsiderarea și disciplinarea politicii comerciale.....	19
1.5. Ajustarea structurală în pas cu deschiderea economiei	26
Capitolul 2	
Integrarea ca proces de înlăturare a frontierelor economice	30
2.1. Introducere	30
2.2. Eliminarea frontierelor economice ca esență a integrării europene.....	31
2.3. Aderarea și integrarea României în Uniunea Europeană prin comerț.....	39
Capitolul 3	
Dezintegrarea și regenerarea sistemului industrial. Fragmentarea internațională a producției în contextul noului model de integrare.....	48
3.1. Introducere	48
3.2. Caracterizarea vechiului sistem industrial românesc și a procesului de dezintegrare a acestuia	50
3.3. Regenerarea sistemului industrial.....	58
3.4. Fragmentarea producției și integrarea în Piața unică europeană.....	63
Addenda. Regenerarea și dezvoltarea activităților privind tehnologia informației și a comunicațiilor	76
Capitolul 4	
Politici industriale alternative și experiențe europene	81
4.1. Definiri și clasificări ale politicilor industriale	81
4.2. Politici industriale la nivelul UE.....	84
4.3. Rolul și acțiunile statelor membre privind politicile industriale	88
4.4. Unele devieri de la exigențele Pieței unice europene	89
Capitolul 5	
Industrii strategice și criteriile de determinare	92
5.1. Definiția industriilor strategice și necesitatea încurajării dezvoltării lor.....	92
5.2. Criterii de alegere a industriilor strategice.....	95
5.3. O propunere de evaluare a criteriilor pentru definirea ramurilor strategice ...	107
Capitolul 6	
Teorii ale avantajului, dezvoltarea industrială și integrarea europeană.....	111
6.1. Noul concept la baza integrării europene.....	111
6.2. Teoria avantajului comparativ	112

6.3. Avantajul competitiv. Conținutul și valențele sale	114
6.4. Noile dimensiuni ale competiției	117
Anexa 1.1. Exportul de mărfuri (FOB) ale unor țări europene în tranziție, 1980, 1989, 1990-2000	119
Anexa 1.2. Importurile de mărfuri (CIF) ale unor țări europene în tranziție, 1980, 1989-2000	120
Anexa 1.3. Balanțele comerciale ale unor țări europene în tranziție, 1980, 1989-2000	121
Anexa 1.4. Cursul mediu de schimb al unor țări europene în tranziție, 1980, 1989-2001	122
Anexa 1.5. Balanțele de cont curent ale unor țări europene în tranziție, 1990-2000	123
Anexa 1.6. Influxurile de investiții directe în unele țări europene în tranziție, 1990-2000	124
Anexa 1.7. Excepții de la plata taxelor vamale, în perioada 1991-2000	125
Anexa 1.8. Ponderea subvențiilor totale echivalente la producător în prețul producției agricole, calculate pe țări OECD	145
Anexa 1.9. Ponderea subvențiilor totale echivalente la producător în prețul producției, calculată pe produse	146
Anexa 1.10. Subvenții echivalente la producător pe fermier convențional	147
Anexa 1.11. Subvenții echivalente la producătorii cerealieri calculate pe hectar de teren cultivat cu cereale, dolari/ha	148
Anexa 1.12. Comerțul exterior al României, 1993-2001	149
Anexa 3.1. Clasificarea subsistemelor industriale dezvoltate în România	150
Anexa 3.2. Ponderea comerțului intra-industrial în totalul comerțului României cu UE, pe grupe de produse, conform clasificării SITC, în perioada 1994-1998 (mărimi calculate ca medii ale grupelor de o cifră)	151
Anexa 3.3. Ponderea comerțului intra-industrial în totalul comerțului României, pe grupe de produse, conform clasificării SITC, în perioada 1994-1998 (mărimi calculate ca medii ale grupelor de 2 cifre)	152
Anexa 3.4. Ponderea comerțului intra-industrial în totalul comerțului României, pe grupe de produse, conform clasificării SITC, în perioada 1994-1998 (mărimi calculate ca medii ale grupelor de 3 cifre)	153
Anexa 3.5. Ponderea comerțului intra-industrial în totalul comerțului României, pe grupe de produse, conform clasificării SITC, în perioada 1994-1998 (mărimi calculate ca medii ale grupelor de 4 cifre)	154
Anexa 5.1. Elementele care formează valoarea de piață a unei noi firme	155
Bibliografie	156

Volumul 28

IMPLICAȚIILE ECONOMICE ALE TRANSPUNERII LEGISLAȚIEI UE ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI

Autor: dr. Victor PLATON

Lucrarea urmărește identificarea implicațiilor economice ale adoptării în România a acquis-ului comunitar de protecție a mediului. În prima parte este analizată starea mediului în România, după o perioadă de tranziție de 10 ani. Sunt avute în vedere principalele domenii (aer, apă, sol, deșeuri etc.), precum și transpunerea legislației europene. Etapele care urmează transpunerii sunt cele privind implementarea și urmărirea aplicării legislației. Aceste etape vor costa administrația centrală și locală, industria și populația sume considerabile. Estimări globale indică cifra de 22 miliarde euro (ca valoare medie) cheltuieli ce vor trebui făcute pentru conformarea la legislația europeană. Pentru a finanța aceste investiții este nevoie de o politică adecvată care să utilizeze intensiv instrumentele economice de protecție a mediului.

În cea de-a doua parte a lucrării este analizat Fondul de Mediu - instrument foarte util în finanțarea investițiilor de protecție a mediului și prezent în toate țările în curs de aderare la UE. În România, Fondul de Mediu a fost creat în anul 2000 dar deficiențele legislative și instabilitatea instituțională au făcut ca acesta să nu poată fi operațional. Sunt analizate, succesiv, veniturile propuse de legislator și cauzele pentru care fondul nu a putut funcționa timp de trei ani. În ultima parte a lucrării sunt făcute recomandări pentru un set de venituri care să facă operațional Fondul de Mediu.

CUPRINS

1. Problematika protecției mediului după zece ani de tranziție	5
1.1. Starea mediului în România	5
1.1.1. Caracteristici ale perioadei 1990-2000	5
1.1.2. Calitatea aerului	7
1.1.3. Problema deșeurilor.....	9
1.1.4. Calitatea apei	11
1.2. Legislația de protejare a mediului și problema aproximării acquis-ului comunitar	12

1.3. Investițiile de protecția mediului	14
1.3.1. Caracterizare generală	14
1.3.2. Costurile aproximării legislației europene.....	16
1.3.3. Fondul de mediu	19
1.3.4. Alte instrumente economice pentru protejarea mediului	20
1.4. Politica de protecție a mediului – instrument esențial	21
2. Fondul de mediu - instrument de finanțare a investițiilor de protecție a mediului	23
2.1. Fondul de mediu în țările Europei Centrale și de Est.....	23
2.2. Donatori și instituții financiare internaționale.....	25
2.2.1. Ce este conversia datoriei externe în schimbul investițiilor de protecție a mediului?	27
2.2.2. Perspectivele conversiei datoriei externe a României.....	28
2.3. Fondul de mediu în România	30
2.3.1. Veniturile Fondului de mediu (Legea nr. 73/mai 2000)	31
2.3.2. Veniturile din Ordonanța de Urgență nr. 93/iunie 2001	34
2.3.3. Propuneri de noi venituri.....	36
2.3.4. Recomandări; venituri corespunzătoare pentru Fondul de mediu din România.....	42
2.4. Concluzii	43
Anexe.....	49
Bibliografie la capitolul 1	67
Bibliografie la capitolul 2.....	68

Volumul 29

OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ DIN PERSPECTIVA RACORDĂRII LA COORDONATELE STRATEGIEI EUROPENE PENTRU OCUPARE

Autor: dr. Steliana PERȚ

Concilierea dintre cerințele tranziției, ale reformei structurale a economiei, compatibilizarea dimensiunii economice, a celei educațional - formative și a celei sociale sunt probleme cărora România reușește, cu dificultate, să le facă față. În lipsa unei teorii adecvate, prin aplicarea de soluții nepotrivite, resursa umană a fost marginalizată, s-a "bucurat" de un tratament rezidual, ceea ce a condus la o *gravă și prelungită criză a ocupării* (ca volum, structuri, rată de participare, pachet de recompense), la apariția unui cerc vicios, a unor paradoxuri și asimetrii de amplitudine fără precedent.

Analiza comparativă a ocupării din România, UE și țările candidate central și est-europene, relevă nu numai decalajele existente (unele în creștere), ci și tendința îngrijorătoare potrivit căreia funcționarea pieței muncii din România este marcată de asimetrii, tinde să se *disocieze* de modelele din UE, țările membre și chiar unele țări candidate.

Ca atare, se impune o nouă filosofie a ocupării (nu în termenii sau-sau , ci în termenii și-și), de coerență și coordonare a pachetului de politici ale tranziției care să facă din *ocupare o prioritate națională efectivă*. Pe termen mediu și lung cea mai productivă cale de prosperitate, de relaxare a actualei încordări a pieței muncii și de soluționare a gravelor și numeroaselor probleme de securitate socială este *crearea de noi locuri de muncă, mai numeroase, de bună calitate, durabile, prevenirea șomajului de lungă durată, cu deosebire al tinerilor*.

În final, sunt identificate *obiective, priorități și instrumente* de realizare a acestora, insistându-se asupra coordonării politicilor și punerii acestora în serviciul ocupării, dialogului și parteneriatului social, a formării profesionale pe întreg parcursul vieții.

CUPRINS

1. Argumente pentru o nouă abordare a ocupării forței de muncă.....	7
2. Criza ocupării forței de muncă – o criză durabilă cu impact agravant asupra costului tranziției	18

2.1. Nevoia de clarificări conceptuale	18
2.2. Zece ani de declin și precarizare a ocupării forței de muncă.....	22
3. România în context european	35
3.1. Punctul de start.....	36
3.2. Relația creștere economică – ocupare a forței de muncă. Tendințe pe termen lung	42
3.3. Strategia europeană pentru ocupare. Procese și tendințe semnificative pentru conturarea unui nou pattern al ocupării.....	45
4. Perspective și riscuri	62
4.1. Directivele CE privind SEO pe anul 2001	63
4.2. Posibile riscuri	64
4.3. În loc de concluzii: o nouă filosofie și noi instrumente de susținere a ocupării forței de muncă	66
Anexe	76
Anexa nr. 1 Principalele documente ale U.E. pentru Strategia europeană a ocupării	76
Anexa nr. 2 Sistemul de indicatori pentru SEO. Indicatori ai performanțelor de bază	78
Anexa nr. 3 Aplicarea Directivelor 1-2 SEO în țările membre ale U.E.	82
Anexa nr. 4 Stadiul reformelor privind sistemele de indemnizare a șomerilor în anul 2000	83
Anexa nr. 5 Aplicarea Directivei 6 în țările membre, 2000	84
Anexa nr. 6 Vedere de ansamblu privind capacitatea de adaptare, 2000	85
Anexa nr. 7 Tablou comparativ al recomandărilor Consiliului European, pentru anii 1999 și 2000	86
Anexa nr. 8 Indicatori din PAN pentru Directivele 1-2 și 3	87
Anexa nr. 9 Indicatori de output - fluxul intrării în șomaj de lungă durată: a) șomeri tineri; b) șomeri adulți	88
Anexa nr. 10 Indicatori de input (măsuri active) în țările membre ale U.E., 1998 și 1999: a) șomeri tineri; b) șomeri adulți	90
Anexa nr. 11 Rata de reintegrare în activitate a șomerilor în țările membre ale U.E., 1999	92
Anexa nr. 12 Număr de elevi care revin la un ordinator în unele țări membre ale U.E.	93
Anexa nr. 13 Proporția școlilor conectate la Internet în unele țări membre ale U.E.	94
Anexa nr. 14 Indicatori cheie ai ocupării forței de muncă în România, 1990-2000	95

Anexa nr. 15 PIB/capita, speranța de viață la naștere, indicele educației, rata de cuprindere în învățământul de toate gradele în U.E.15, țările membre și țări candidate, 2000	96
Anexa nr. 16 Populația, populația în vârstă de muncă, raportul de dependență în U.E., țările membre și țări candidate, 2000	97
Anexa nr. 17 Indicatori cheie ai populației și ocupării în U.E., țări membre și țări candidate în 2000	98
Anexa nr. 18 Liniile directoare stabilite de C.E. în 1998 pentru Strategia europeană de ocupare	99
Anexa nr. 19 Rata de ocupare a populației pe grupe de vârstă în U.E.15, țările membre, țări candidate, total, bărbați, femei, în anii 1997 și 2000	102
Anexa nr. 20 Structura populației ocupate pe sectoare în U.E.15, țările membre și țări candidate, în 1997 și 2000.....	103
Anexa nr. 21 Ponderea muncii cu timp parțial, a contractelor cu durată determinată, a lucrătorilor independenți și, respectiv, a salariaților în U.E., țările membre și țări candidate, în 1997 și 2000	104
Anexa nr. 22 Numărul total de șomeri și rata șomajului de lungă durată a tineretului, în U.E.15, țările membre și țări candidate, în 1997 și 2000	105
Referințe bibliografice.....	106

Volumul 30

UNIVERSITĂȚILE ROMÂNEȘTI ÎN FAȚA INTEGRĂRII ÎN SPAȚIUL EUROPEAN DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR

Autor: prof. dr. Mihai KORKA

Lucrarea accentuează ideea că viitoarea integrare în Uniunea Europeană presupune în planul educației universitare, pe de o parte, reducerea treptată a decalajului existent în România față de media continentală, din punct de vedere al cuprinderii în învățământul superior a absolvenților de liceu, iar pe de altă parte, implicarea universităților românești în crearea Spațiului European de învățământ Superior.

Studiul debutează cu prezentarea misiunii și a multiplelor funcții ale universităților în societatea contemporană, marcată de ritmul rapid al înnoirilor științifice și tehnologice, de digitalizare și globalizare. Aceste provocări ale mediului extrauniversitar, Europa le-a răspuns prin adoptarea la 19 iunie 1999 a *Declarației de la Bologna* – un angajament politic liber asumat de fiecare țară semnatară de a restructura propriul sistem de învățământ superior în vederea unei convergențe la nivel european la orizontul anului 2010 prin realizarea Spațiului European de Învățământ Superior.

Pornind de la aceste precizări, se analizează aspectele cantitative și calitative ale lărgirii accesului la studii superioare în perioada de după 1997, precum și începuturile compatibilizării europene a învățământului nostru superior, pe fondul amplului proces de reformă a managementului universitar declanșat prin Proiectul Phare „*Universitas 2000*”.

Ultima parte a studiului conturează o posibilă cale de continuare a procesului de compatibilizare europeană prin aplicarea unor măsuri coerente de reformă sistemică. Se argumentează necesitatea implicării mai vădite a universităților în acest proces, prin întărirea autonomiei instituționale și respectarea libertăților academice, paralel cu creșterea răspunderii pentru actul de decizie, întregul management universitar urmând să se centreze pe evaluarea continuă a calității activităților derulate în campusurile universitare.

CUPRINS

Introducere.....	5
1. Contextul global actual	8

---

2. Misiunea și funcțiile universității în societatea contemporană	13
3. Provocările mediului extrauniversitar la începutul mileniului trei	16
4. Acțiunea comună europeană	24
5. Dinamica învățământului superior românesc postdecembrist.....	29
5.1. Lărgirea accesului la studii superioare	29
5.2. Reforma de tranziție	37
5.3. Începuturile compatibilizării europene.....	43
6. O posibilă cale de acțiune pentru continuarea compatibilizării europene	49
Referințe bibliografice.....	54
Anexă	58

Volumul 31

IMPLICAȚII ALE ADOPTĂRII ACQUIS-ULUI COMUNITAR PENTRU COMERȚUL CU SERVICII AL ROMÂNIEI

Autori: Alina BELDESCU (coordonator),
Victor ALDEA, Cecilia DEACONESCU

Studiul analizează situația serviciilor în România, stadiul adoptării de către țara noastră a acquis-ului comunitar în acest domeniu, avantajele și costurile alinierii la acquis-ul în materie de servicii. Autorii studiului subliniază următoarele *avantaje* importante pentru România:

- accesul liber al serviciilor românești la vasta piață internă a Comunității;
- modernizarea sectorului de servicii din țara noastră;
- sporirea atractivității țării noastre pentru investițiile străine, inclusiv în servicii;
- lărgirea ofertei de servicii de calitate și la tarife mai reduse;
- stimularea furnizorilor români de servicii, sub presiunea concurenței;
- accelerarea procesului de specializare în servicii, pentru care România dispune de un avantaj comparativ sau ar putea obține un astfel de avantaj;
- beneficierea de o putere sporită de negociere în cadrul tratatelor inter-guvernamentale privind comerțul cu servicii, inclusiv în OMC, grație reprezentării României de către UE.

Calitatea României de viitor membru al UE implică și unele *costuri*, printre care enumerăm:

- investiții importante pentru implementarea acquis-ului comunitar în domeniul serviciilor;
- afectarea furnizorilor români de servicii mai puțin eficienți;
- pierderea avantajelor de care beneficiază România în cadrul Acordului general privind comerțul cu servicii (GATS), ca urmare a statutului ei actual de țară în curs de dezvoltare.

Apreciind că beneficiile adoptării acquis-ului comunitar în domeniul serviciilor sunt mai mari decât costurile, autorii subliniază că raportul beneficii-costuri va depinde de capacitatea firmelor românești de a valorifica avantajele decurgând din acquis și de a reduce costurile adoptării și aplicării acestuia.

CUPRINS

1. Acquis-ul comunitar în domeniul serviciilor	5
Aspecte generale.....	5
Serviciile financiare.....	9
Subsectorul bancar.....	10
Subsectorul de asigurări.....	12
Asigurarea de viață.....	13
Asigurări altele decât de viață.....	13
Domenii specifice de asigurare	14
Subsectorul valorilor mobiliare	14
Serviciile de telecomunicații și tehnologia informației	16
Serviciile de transport.....	19
Transportul rutier de bunuri	21
Transportul rutier de pasageri	22
Transportul feroviar.....	22
Transportul fluvial	23
Transportul maritim.....	23
Transporturile aeriene.....	25
Rețele transeuropene	26
Serviciile audiovizuale	27
2. Situația serviciilor în România	30
3. Stadiul adoptării de către România a acquis-ului comunitar	
în domeniul serviciilor	34
Privire de ansamblu.....	34
Serviciile financiare.....	35
Serviciile bancare	35
Servicii de asigurare	37
Serviciile privind valorile mobiliare.....	39
Serviciile de telecomunicații și tehnologia informației	40
Serviciile de transport.....	44
Transportul rutier	45
Transportul feroviar.....	47
Transportul fluvial	48
Transportul maritim.....	49
Transportul aerian.....	50
Serviciile audiovizuale	51
4. Avantajele și costurile adoptării de către România a acquis-ului	
comunitar în materie de servicii	53
Rezumat și concluzii	57
Bibliografie selectivă.....	63

Volumul 32

BUGETUL PE PROGRAME MULTIANUAL

Autor: acad. Iulian VĂCĂREL

În România, înainte ca și după 1989, bugetele publice au fost întocmite, aprobate și executate în conformitate cu principiile de drept specifice bugetului de mijloace. Potrivit acestora, actorii procesului bugetar sunt preocupați mai cu seamă de asigurarea mijloacelor necesare bunei funcționări a instituțiilor publice, îndeplinirii obiectivelor și acțiunilor înscrise în programul de guvernare și mai puțin de identificarea soluțiilor alternative pentru atingerea unui anumit obiectiv și care să facă posibilă aprobarea celei mai avantajoase dintre ele.

În condițiile în care resursele bugetare sunt sever limitate, iar nevoile societății depășesc cu mult posibilitățile de satisfacere a acestora, a apărut necesitatea trecerii la bugetul pe programe, caracterizat prin aceea că procesul bugetar este axat pe problemele eficienței cu care sunt dimensionate și utilizate resursele bugetare.

În lucrare au fost prezentate reglementările juridice din anumite țări reprezentative, comunitare și extracomunitare, rezultatele obținute de acestea, precum și orientările actualei politici a statelor membre UE. Au fost tratate principiile care stau la baza bugetului pe programe, modul cum acestea se reflectă în legislația română și măsurile ce trebuie luate în continuare pentru adaptarea acestora la cerințele bugetului pe programe.

Pentru a asigura îndeplinirea obiectivelor prevăzute în strategia de dezvoltare economică și socială a țării pe termen mediu, este imperios necesar ca, o dată cu indicatorii bugetari pe anul considerat, să fie dimensionați (actualizați) și indicatorii respectivi pe următorii doi, trei ani, astfel încât factorii de decizie să aibă o viziune clară despre evoluția în perspectivă a finanțelor publice și a echilibrului financiar la nivel macroeconomic.

În lucrare sunt prezentate, de asemenea, trăsăturile caracteristice ale bugetului general al UE, principiile care stau la baza acestuia, particularitățile procesului bugetar, structura veniturilor și cheltuielilor bugetare comunitare în perioada 2000-2006, precum și relațiile financiare ale Uniunii cu statele membre și candidate în lumina Tratatului de la Nisa. În acest context, sunt înfățișate relațiile UE cu România, privite prin prisma bugetului în perspectiva anilor următori.

CUPRINS

Capitolul 1

Opinii, reglementări și practici cu privire la bugetul pe programe.....	16
1.1. Rezumatul capitolului 1	16
1.2. Buget de mijloace sau buget pe programe?	21
1.3. Principii bugetare: derogări acceptate ori în discuție	27
1.4. Principiile bugetului pe programe.....	34
1.5. Experiența franceză cu privire la obiectivele urmărite prin trecerea la bugetul pe programe cu putere juridică	37
1.6. Principiile care stau la baza bugetului pe programe reflectate în legislația franceză	46
1.7. Procesul bugetar în Franța. Lărgirea competențelor Parlamentului în materie de buget.....	53
1.8. Contextul în care se elaborează programele triennale ale finanțelor publice în țările comunitare.....	57
1.9. Programele triennale ale finanțelor publice ale Franței	59

Capitolul 2

Trecerea de la bugetul de mijloace la bugetul pe programe în țara noastră – sarcină de mare importanță și actualitate.....	68
2.1. Rezumatul capitolului 2	68
2.2. Premise legislative și organizatorice ale adoptării bugetului pe programe multianuale	73
2.3. Aspecte semnificative privind procesul bugetar.....	80
2.4. Elaborarea programelor care stau la baza bugetului.....	84
2.5. Aprecieri critice privind metodele de evaluare a programelor.....	94
2.6. Raționalizarea opțiunilor bugetare	99
2.7. Bugetele pe programe multianuale	104

Capitolul 3

Bugetul general al Uniunii Europene: principii, structură, tendințe	122
3.1. Rezumatul capitolului 3	122
3.2. Principiile care stau la baza bugetului general al Uniunii Europene.....	126
3.3. Procesul bugetar și structura bugetului general.....	132

3.4. Cheltuielile și veniturile bugetului general al Uniunii Europene	143
3.5. Perspectivele financiare ale Uniunii Europene pe perioada 2000-2006. Elaborarea bugetului pe bază de activități	173
4. Încheiere	
Relațiile dintre România și Uniunea Europeană, privite prin prisma bugetului.....	179

Volumul 33

ORIENTĂRI ACTUALE PRIVIND REFORMELE ÎN DOMENIUL SOCIAL

Autori: dr. C. GRIGORESCU, dr. Maria POENARU,
dr. Maria MOLNAR, Constanța PETCU, Livia CHISĂGIU

Studiul s-a axat pe problematica reformei sistemului de pensii, cu privire specială la fondurile de pensii cu capitalizare și administrate privat (dr. C. Grigorescu), sistemul de ocrotire a sănătății (dr. Maria Poenaru), prevenirea și combaterea sărăciei (dr. Maria Molnar), sisteme de protecție a șomerilor (Constanța Petcu) și sistemul de protecție a copiilor (Livia Chisăgiu).

Lucrarea studiază principalele componente ale protecției sociale din România prin prisma modelului social european, aflat în prim proces de modernizare și adaptare la noile tendințe economice, sociale și demografice din societatea contemporană. În acest cadru, s-au avut în vedere legătura reciprocă de determinare dintre latura economică și cea socială a dezvoltării și faptul că în UE, așa cum se reflectă în acquis-ul comunitar, modernizarea componentelor protecției sociale se subordonează unui triplu comandament:

1. țările împărtășesc obiective comune și sunt atașate unui număr de principii care caracterizează modelul social european;
2. stabilirea priorităților și a opțiunilor naționale strategice ca și detaliile de reformă sunt de competența și responsabilitatea statelor membre;
3. țările își coordonează eforturile și fac schimburi reciproce de păreri și de informații privind practicile actuale și reformele în curs sau proiectate.

CUPRINS

Capitolul 1

Probleme ale introducerii regimurilor de pensii cu capitalizare.....	7
1.1. Noi provocări pentru sistemele de pensii.....	7
1.2. Reforma sistemelor de pensii în țările Uniunii Europene	11
1.3. Consecințe ale îmbătrânirii populației asupra veniturilor și consumului persoanelor vârstnice cuprinse în regimurile publice și private de pensii	15

1.4. Subvențiile de stat și alegerea dintre regimurile publice și private de pensii	20
1.5. Finanțarea pensiilor și economisirea veniturilor - metoda repartiției versus metoda capitalizării.....	24
1.6. Riscuri și incertitudini în regimurile de pensii cu capitalizare și administrare privată	31
Bibliografie	38
Capitolul 2	
Integrarea europeană și sistemele de sănătate	45
2.1. Elemente introductive	45
2.2. Sistemele de sănătate din trei țări vest-europene: Franța, Germania, Marea Britanie. Principalele coordonate	47
2.3. Ajustări în cadrul reformelor sistemelor de sănătate. Efecte	63
Bibliografie	67
Capitolul 3	
Sărăcia și excluderea socială în Uniunea Europeană	68
3.1. Problematika sărăciei la nivelul Uniunii Europene.....	68
3.2. Metode de măsurare a sărăciei și a excluderii sociale	70
3.3. Dimensiuni ale sărăciei.....	76
3.4. Coordonate ale excluderii sociale.....	84
3.5. Venitul minim garantat în țările Uniunii Europene	90
3.6. Planurile naționale de combatere a sărăciei și a excluderii sociale	97
Bibliografie	100
Capitolul 4	
Evoluții ale sistemelor de protecție socială a șomerilor din țările Uniunii Europene	102
4.1. Reforme funcționale și de sistem.....	102
4.2. Cheltuielile cu protecția socială a șomerilor	114
4.3. Compatibilitatea sistemelor și perspective europene	118
Bibliografie	129
Capitolul 5	
Protecția copilului în România în perioada de tranziție	130
5.1. Prevenirea abandonului și reintegrarea copilului în familie	130
5.2. Prestațiile familiale în România în perioada de tranziție	144
Bibliografie	155

Volumul 34

EVOLUȚIA SISTEMULUI BANCAR ROMÂNESC, ÎN PERSPECTIVA ADERĂRII LA UNIUNEA EUROPEANĂ

Autor: prof. dr. Lucian C. IONESCU

Spre sfârșitul anilor '90 ai secolului XX, băncile reprezentau circa 1/3 din sectorul financiar⁾ al statelor membre OCDE, în timp ce în țările din Europa Centrală și de Est (TECE) ponderea băncilor era de aproape 2/3. Dar semnificația reală a acestor ponderi este sugerată de raportarea activelor sectorului financiar la produsul intern brut (PIB). În acest caz, valorile sectorului financiar echivalau, în medie, cu dublul PIB în statele membre OCDE, dar numai cu 1/3 din PIB în TECE. Din datele menționate, rezultă un sector financiar slab dezvoltat, dominat de băncile comerciale.

În acest sens, se poate aprecia că “schimbarea la față” suferită de sistemul bancar românesc între 1998-2001 constituie un adevărat studiu de caz pentru economiile în tranziție.

La începutul anului 2002, sectorul privat deținea aproape 57% din totalul activelor nete ale sistemului bancar (inclusiv ponderea sucursalelor băncilor străine). Dar din cele 57 de procente, doar 3 reprezentau ponderea capitalului privat autohton.

Pentru ilustrarea situației sistemului bancar românesc, studiul include tabele sinoptice privind indicatori de analiză și evaluare ai activității bancare (capitalul social și activul net, structura activelor și gradul de profitabilitate, ratele dobânzilor practicate, datoria externă și serviciul datoriei).

CUPRINS

I – Structura funcțională și indicatorii de analiză și evaluare ai activității bancare	7
II – Deschiderea internațională a sistemului bancar.....	17
ANEXA 1	23

⁾ Depozite bancare, capitalizarea burselor de valori, obligațiuni și efecte de comerț.

DIRECTIVA PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI A CONSILIULUI nr. 2000/12/CE din 20 martie 2000 privind inițierea și exercitarea activității instituțiilor de credit	24
Legea Gramm-Leach-Bliley	44
The New Basel Capital Accord.....	52
ANEXA 2	59
ANEXA 3	63
ANEXA 4	67

Volumul 35

IMPACTUL SOCIETĂȚILOR TRANȘNAȚIONALE ÎN ECONOMIA MONDIALĂ

Autor: dr. Maria CARTAS

Lucrarea analizează locul și rolul societăților transnaționale în economia mondială și în economia Uniunii Europene, evidențiind impactul activităților societăților transnaționale asupra dinamicii mediului de afaceri internațional. Ele sunt inițiatorii producției internaționale, prin realizarea unui transfer complex de resurse (capital, tehnologie, cunoștințe și tehnici profesionale, manageriale, organizaționale avansate) și, totodată, organizatorii producției internaționale, prin administrarea activelor productive create în țările-gazdă; sunt principalii exportatori de investiții străine directe, reprezentând astfel principalul agent de internaționalizare a producției.

Impactul activităților societăților transnaționale în noul context al economiei mondiale se traduce în accesul la capital și surse de finanțare, accesul la tehnologie, impulsivitatea competitivității exportului, crearea de locuri de muncă și creșterea bazei de personal calificat, protecția mediului.

Activitățile societăților transnaționale prezintă o importanță semnificativă pentru România în calitate de țară-gazdă pentru investiții străine directe, factor activ de modernizare, ajustare structurală și creșterea competitivității industriei românești în perspectiva integrării în Uniunea Europeană. Intrarea capitalului străin este, pe ansamblu, benefică, dar nu exclude unele riscuri și efecte adverse. Pentru a putea beneficia de influențele pozitive ale investițiilor străine directe, țara noastră trebuie să ofere condiții și politici atractive pentru investitorii străini, să aibă capacitatea de a negocia, precum și de a utiliza eficient investițiile atrase.

CUPRINS

Introducere.....	7
Capitolul 1	
SOCIETĂȚILE TRANȘNAȚIONALE ÎN ECONOMIA MONDIALĂ	9
1.1. Definirea conceptului de societate transnațională	9
1.2. Universul transnaționalelor	12
1.2.1. Grupul celor mai mari 100 de societăți transnaționale din lume	13

1.2.2. Grupul celor mai mari 50 societăți transnaționale din țările în dezvoltare	18
1.2.3. Grupul celor mai mari 25 de societăți transnaționale din Europa Centrală și de Est	22
Capitolul 2	
ROLUL SOCIETĂȚILOR TRANȘNAȚIONALE ÎN ECONOMIA MONDIALĂ.....	24
2.1. Investițiile străine directe	25
2.1.1. Factori de localizare a investițiilor străine directe	27
2.1.2. Dinamica investițiilor străine directe pe plan mondial și la nivelul Uniunii Europene	29
2.1.3. Rolul investițiilor străine directe în economia mondială	39
2.1.4. Rolul fuziunilor și achizițiilor de firme în expansiunea societăților transnaționale pe plan mondial	40
2.2. Producția internațională	45
2.2.1. Dimensiunile producției internaționale.....	45
2.2.2. Avantaje și limite ale producției internaționale	49
2.3. Tendințe în localizarea investițiilor străine directe și a producției internaționale	52
2.4. Evoluția politicilor în domeniul investițiilor străine directe	54
Capitolul 3	
IMPACTUL ACTIVITĂȚILOR SOCIETĂȚILOR TRANȘNAȚIONALE ÎN NOUL CONTEXT AL ECONOMIEI MÔNDIALE.....	56
3.1. Accesul la capital și la surse de finanțare	56
3.2. Accesul la tehnologie	60
3.3. Impulsionarea competitivității exportului	67
3.4. Crearea de locuri de muncă și creșterea bazei de personal calificat	68
3.5. Protecția mediului	70
Capitolul 4	
ROMÂNIA - ȚARĂ-GAZDĂ PENTRU INVESTIȚII STRĂINE DIRECTE	71
4.1. Dimensiuni ale fenomenului.....	71
4.2. Unele considerațiuni privind impactul investițiilor străine directe asupra dezvoltării țării-gazdă	72
Bibliografie	76

Volumul 36

PROIECTAREA UNOR MODELE DE FUNCȚIONARE A PIEȚEI FORȚEI DE MUNCĂ ÎN ROMÂNIA COMPATIBILE CU CERINȚELE INTEGRĂRII EUROPENE

Autori: dr. Florin Marius PAVELESCU (coordonator),
dr. Victor PLATON

În analiza funcționării pieței forței de muncă din România se pune accentul pe relevarea specificității corelației dintre productivitate și ocuparea forței de muncă, modificarea structurii sectoriale a ocupării forței de muncă în sensul reagrarizării, evidențierea distorsiunilor salariale ca efect al conturării unor monopoluri și monopsonuri pe piața forței de muncă, precum și a caracteristicilor șomajului.

În lucrare sunt trecute în revistă etapele elaborării și implementării “Strategiei Europene Pentru Ocuparea Forței de Muncă”, insistându-se asupra rezultatelor pozitive obținute. Se face o sinteză a acțiunilor întreprinse în România pentru adoptarea acquis-ului comunitar în domeniul pieței forței de muncă. Sunt prezentate un număr de trei scenarii referitoare la evoluția populației ocupate la orizontul anilor 2005-2010 și anume: a) *Scenariul restructurării lente a economiei;* b) *Scenariul restructurării relativ accelerate a economiei;* c) *Scenariul normativ pentru atingerea gradului de ocupare a populației în vârstă de muncă în concordanță cu cerințele Strategiei Europene de Ocupare a Forței de Muncă.*

Se relevă faptul că în România obținerea unui grad ridicat de ocupare a populației în vârstă de muncă va fi un proces dificil. Structura sectorială a ocupării forței de muncă se va deosebi o perioadă bună de timp de cea din țările vest – europene, datorită ponderii sensibil mai ridicate a sectorului primar. Se arată că accelerarea modificării structurii sectoriale a ocupării forței de muncă în sensul terțializării este dependentă atât de intensitatea restructurării activității în sectorul primar și industrial, cât și de fructificarea potențialului uman considerabil de care dispune sectorul de servicii pentru utilizarea capitalului uman în contextul existenței unei industrii și agriculturi competitive și al extinderii rolului tehnologiilor informaționale în economie și viața socială.

CUPRINS

1. Aspecte definitorii ale utilizării forței de muncă în România în ultimul deceniu al secolului al XX-lea	7

1.1. Corelația productivitate - ocupare a forței de muncă	7
1.2. Impactul reagrării structurii ocupaționale asupra funcționării pieței forței de muncă	12
1.3. Caracteristici ale șomajului.....	17
2. Caracteristici ale funcționării pieței forței de muncă în Uniunea Europeană în perioada 1990-2000	18
2.1. Corelația productivitate - ocupare a forței de muncă	18
2.2. <i>Strategia europeană a ocupării forței de muncă</i> . Etape de elaborare. Obiective	21
2.3. Impactul aplicării <i>Strategiei europene de ocupare</i> asupra funcționării pieței forței de muncă	23
2.4. Direcții de acțiune pentru reforma pieței forței de muncă în cadrul Uniunii Europene	29
3. Transpunerea acquis-ului comunitar în domeniul pieței forței de muncă	31
4. Proiecții ale evoluției populației ocupate în România la orizontul anilor 2005 și 2010	41
Anexa nr. 1	50
Bibliografie	52

Volumul 37

UNIUNEA EUROPEANĂ ÎN LABIRINTUL VIITORULUI. PROBLEME DE FOND

Autor acad. Paul Mircea COSMOVICI

În această lucrare sunt trecute în revistă propunerile formulate de membrii Comisiei Europene, precum și de unele personalități marcante, în legătură cu viitorul Uniunii Europene.

Totodată, autorul exprimă propriile concluzii în ceea ce privește relația dintre obiectivele și valorile însușite de Uniunea Europeană, delegarea suveranității statelor membre către UE, personalitatea juridică a Uniunii, controlul respectării principiului subsidiarității fără afectarea procesului de decizie, arhitectura generală a Uniunii, considerată o “fedație compusă din state suverane”.

CUPRINS

1. Considerații generale	5
2. Viitorul Uniunii Europene în perspectiva dreptului.....	7
2.1. Scopuri și valori.....	7
2.2. Structura viitorului Uniunii Europene	8
2.2.1. Dinamica federalismului	8
2.2.2. Suveranitatea: o noțiune desuetă?	11
2.2.3. Un model pentru viitorul Uniunii Europene	18
3. Va avea Uniunea Europeană personalitate juridică?	35
4. Necesitatea respectării principiilor subsidiarității și proporționalității	38
5. Concluzii	43

Volumul 38

DEBLOCAREA FINANCIARĂ ÎN ROMÂNIA ÎN CONTEXTUL PREGĂTIRII PENTRU ADERAREA LA UE

Autori: dr. Florea DUMITRESCU, dr. Gheorghe OANĂ

Primul capitol, *Deblocarea financiară-cale de îmbunătățire a mediului de afaceri* (de dr. Florea Dumitrescu), face o analiză amănunțită a evoluției economiei românești în perioada 1990-2000 și atrage atenția asupra consecințelor blocajului financiar. Se fac referiri critice la adresa unor autorități cu atribuții în domeniul economic cum ar fi Banca Națională a României, Autoritatea Pentru Privatizare și Administrarea Participațiilor Statului, Ministerul Finanțelor Publice etc. Având în vedere că blocajul financiar are un caracter cronic și destabilizator al dezvoltării economice, în studiu se prezintă câteva puncte cardinale privind evoluția și cauzele acestuia, consecințele pe care le are, iar în finalul analizei se prezintă unele sugestii și propuneri. Ideea călăuzitoare a propunerilor este următoarea : "În împrejurări de excepție se impun măsuri de excepție".

În cel de-al doilea capitol, *Arieratele-ultimele evoluții și măsurile de reducere a acestora în 2001-2002* (de dr. Gheorghe Oană - Secretar de Stat în Ministerul Finanțelor Publice), sunt cuprinse în principal măsurile luate în ultimii doi ani pentru reducerea blocajului financiar (de la 42,2% din PIB în 1999 la 35,7% din PIB în 2002).

CUPRINS

DEBLOCAREA FINANCIARĂ, CALE DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A MEDIULUI DE AFACERI ȘI DE SUSȚINERE A CREȘTERII ECONOMICE ÎN CONTEXTUL PREGĂTIRII PENTRU ADERAREA LA UNIUNEA EUROPEANĂ	5
I. Evoluția blocajului financiar.....	6
II. Cauzele profunde ale blocajului financiar	11
III. Consecințele blocajului financiar	27
IV. În împrejurări excepționale se impun măsuri de excepție.....	31

ARIERATELE. ULTIMELE EVOLUȚII ȘI MĂSURILE DE REDUCERE A ACESTORA ÎN 2001-2002	54
I. Scurtă caracterizare a situației actuale privind arieratele.....	54
II. Măsuri și reglementări privind activitatea de colectare și executare silită a veniturilor statului.....	55
A. Măsuri de ordin legislativ întreprinse în domeniul colectării veniturilor statului	56
B. Dezvoltarea și întărirea cadrului instituțional și activitatea de recuperare a creanțelor bugetare	60
C. Măsuri ce vor fi întreprinse în viitor	61

Volumul 39

DREPTURILE ȘI STRUCTURILE DE PROPRIETATE. REGLEMENTĂRI JURIDICE

Autori: prof. dr. Sorica SAVA,
lect. Florin CIUTACU

Studiul *Drepturile și structurile de proprietate și marketizarea economiei din perspectiva integrării în Uniunea Europeană*, autor: Sorica Sava, tratează cerințele, posibilitățile de creare a unui nou mediu economic concurențial, prin evaluarea dimensiunilor și efectelor privatizării. Pentru evidențierea amplitudinii și a efectelor privatizării, se folosesc o serie de indicatori, precum și unele comparații internaționale, avându-se în vedere: gradul general de privatizare și pe principalele ramuri de activitate economică, structura mediului microeconomic după natura proprietății, masa critică a agenților economici, structura organizațională și funcțională a întreprinderilor după statutul și forma juridică, diferențierea întreprinderilor după importanța lor în economie, talia și aportul concurențial al acestora, integrarea competitivă pe piața internă și externă ș.a.

Studiul *Regimul juridic al proprietății publice și private în România comparativ alte țări*, autor: Florin Ciutacu prezintă evidența și comentează actele normative în vigoare care reglementează regimul juridic al proprietății publice și al celei private în România, reconstituirea dreptului de proprietate privată, comparativ cu țările candidate la aderare și cu unele țări membre ale Uniunii Europene. Din cele prezentate rezultă că în România, reglementarea regimului juridic al bunurilor aflate în proprietate privată corespunde prevederilor legale internaționale și a celor interne existente în țările membre ale Uniunii, cu unele nuanțări care aproprie legislația țării noastre de sistemul de drept continental – franco-german – fiind însă pe deplin compatibilă cu regimul juridic al proprietății așa cum acesta este consacrat în sistemul de drept anglo-saxon. De asemenea, și regimul juridic al proprietății publice este bine reglementat, începând cu Constituția – art. 41 și art. 135 -, continuând cu Codurile, legile organice și legile speciale.

CUPRINS

I. Drepturile și structurile de proprietate și marketizarea economiei din perspectiva integrării în Uniunea Europeană	5
1. Relația transformare-integrare și tranziția la economia de piață.....	5

---

2. Drepturile de proprietate și marketizarea economiei.....	8
3. Structurile de proprietate și crearea unei economii de piață funcțional-concurențiale.....	14
Bibliografie	30
II. Regimul juridic al proprietății publice și private în România comparativ cu alte țări.....	32
1. Regimul juridic al proprietății în România	32
2. Regimul juridic al proprietății în țările din Estul Europei	38
2.1. Bulgaria	38
2.2. Fosta Republică Federativă Cehă și Slovacă.....	40
2.3. Fosta Germanie de Est	41
2.4. Polonia	45
2.5. Ungaria.....	45
3.2. Germania.....	50
3.3. Italia.....	51
3.4. Spania	52
3.5. Marea Britanie. Sistemul common law.....	52
4. Concluzii	52
Bibliografie	116

CENTRUL DE INFORMARE ȘI DOCUMENTARE ECONOMICĂ
Redactor-șef: Valeriu IOAN-FRANC

Redactor și prezentare grafică: Mihaela PINTICĂ
Coperta: Nicolae LOGIN
